

מתג האמה

פירוש קצר על תלמוד ירושלמי סוכה

1) הפירוש מיועד ללומד והוגה בבבלי כמה זמן ובקי במונחיה ומושגיה

2) כל מקום שאפשר לשתוק שתקתי והנחתי העבודה על המעיין—ואף במקום שפרשתי היא בתכלית הקיצור

3) שניתתי כמה מן הנדפס אים ראיתיה "כמעט מוכרח", אך במקום שאף אחר ההגה, הסוגיא סתום, לא הגהתי והנחתי מלפרשה

4) הטלתי "מתגים" כפי הצורך בעין
יפה... Paragraphs & punctuation marks

בחמלת ה' עלי תשרי תשע"א

יהושע יהודה גליק

מסכת סוכה פרק א

הלכה א משנה סוכה שהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר ושאינה גבוהה עשר טפחים ושאין לה שלש דפנות ושחמתה מרובה מצילתה פסולה:

גמרא רבי יוסי אמר לה סתם. ר' אחא בשם רב: רבנן ילפין לה מפתחו של היכל. ור' יודה יליף לה מפתחו של אולם. אם מפתחו של אולם דיו ארבעים אמה דתנן תמן פתחו של אולם גובהו ארבעים אמה ורחבו עשרים אמה. תני ר' חייה אפי' ארבעים נ' אמה תני בר קפרא אפי' מאה אמה. א"ר אבין ר' יודה כדעתיה ורבנן כדעתהון. דתנינן תמן וכן גשרים המפולשין מטלטלין תחתיהן בשבת דברי ר' יהודה וחכמים אוסרין. היך מה דאת אמר תמן את רואה את התקרה כאילו היא יורדת וסותמת. כך את אמר הכא את רואה את המלתירה כאילו היא יורדת וסותמת. היא דעתיה דר' יהודה בסוכה. היא דעתיה במבוי. היא דעתהון דרבנן בסוכה. היא דעתהון במבוי.

ולא דמיי יש דברים כשרים בסוכה ופסולים במבוי כשרים במבוי ופסולים בסוכה! דוקרנין כשרים בסוכה ופסולין במבוי, ותני כן הביא ארבעה דוקרנין וסיכך על גביהן בסוכה כשר ובמבוי פסול. הדא דאת אמר בגבוהין ג' למעלה מכותל המבוי. אבל אם אינן גבוהין שלשה למעלה מכותלי המבוי כשר. בשאין בהן רוחב ארבעה. אבל אם יש בהן רוחב ד' אפי' גבוהין כמה כשר.

דפנות כשרות בסוכה ופסולות במבוי. תני כן שתים כהלכתן והשלישית אפי' טפח. ר' חייה בשם ר' יוחנן שתים של ארבעה ד' טפחים. והשלישית אפילו טפח כשר. ובמבוי עד שיהא מגופף מד' רוחותיו.

רחב מעשר אמות בסוכה כשר ובמבוי פסול.

הדלה עליה את הגפן את הדלעת ואת הקיסוס וסיכך על גביו פסולה. ובמבוי כשר. ^{הדא דא} דא דא אמר על בית סאתים אבל יותר מבית סאתים נעשית כמחיצה שהוקפה זרעים שאין מותר לטלטל בה אלא בארבע אמות. חמתה מרובה מצילתה בסוכה פסולה במבוי כשר.

סוכה מקורה פסולה מבוי מקורה כשר. רבי אחא בשם רבי הושעיה לא סוף דבר מקורה. אלא אפילו נתן מלתירה ויש בה רוחב ארבעה טפחים מתרת את המבוי.

אילו בית שהוא גבוה מכמה שמא אינו חייב במעקה. אינו חייב במזוזה. וסוכה פסולה למעלה מכי

אלא בית מקורה ואין סוכה מקורה. מצינו סיכוך שהוא כקירוי בעי קירוי מעליא דתנינן תמן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות ג' טפחים פסולה.

אלא בית מגופף ואין סוכה מגופפת פרוץ מרוח רביעית והרי אכסדרה שנפרצה במלואה לר"ה. רבי אילא בשם רב ורבי יוחנן תריהון אמרין מטלטלין בכולה.

מאי כדון? רבי אבהו בשם רבי יוחנן התורה אמרה (ויקרא כג) בסכת תשבו עד עשרים אמה את יושב בצילה של סוכה. מעשרים אמה ולמעלן את יושב בצילן של דפנות. א"ר יונה הדא דא דא אמר בנתונה למעלה מכי אמה לדפנות אבל אם היתה נתונה למטה מכי אמה לדפנות כשירה. א"ל ר' יוסה על דעתך דא דא אמר בדפנות הדבר תלוי ניתני סוכה שהיא נתונה למעלה מכי אמה לדפנות פסולה. ר' בא בשם רב בשאינה מחזקת אלא כדי ראש ורובו ושולחנו. אבל אם היתה מחזקת יותר כשרה. ר' יעקב בר אחא בשם רבי יאשיה בשאין דפנותיה עולות עמה אבל אם היו דפנותיה עולות עמה כשרה. והא מתניי פליגא א"ר יהודה מעשה בסוכתה של

הילני המלכה בלוד שהיתה גבוהה יותר מכי אמה והיו חכמים נכנסין ויוצאין בה ולא אמר אדם דבר אמרו לו מפני שהיא אשה ואין אשה מצוה על המצות. אמר להן אם משם ראייה והלא שבעה בנים תלמידי חכמים היו לה אית לך מימר בסוכתה של הילני בשאינה מחזקת אלא ראשו ורובו ושולחנו אלא בשאין דפנותיה עולות עמה. מסתברא מה דאמר רבי יאשיה לית היא פליגא דכן ארחיהון דעתיריא מיעבד דפנתא קלילן די ייא קרירה עליל. שייכנס שם אוויר

רב הושיע בעי הביא נסר ונתנו על גבי חולייה של עמוד פשיטא אם ימוד מן הנסר אין כאן עשרים אמה. אם ימוד מן הקרקע יש כאן עשרים אמה. מה את עביד ליה כאויר פסול כסכך פסול? אין תעבדינני כאויר פסול, פוסל בגי טפחים. אין תעבדיניה כסכך פסול, אינו פוסל אלא בדי אמות. ר' יוסה בי ר' בון בשם חזקיה: מפני מה אמרו סכך פסול אינו פוסל אלא בדי"א, שלא בא אלא להיתירה של סוכה. לא נתנה רק

כדי ל"התיר" הסוכה—שלא יהא חמתה מרובה

א"ר מיישא ותמיה אנא היך רב הושעיה צריכא ליה, ולמה לא יליף לה מן הדא דרבי בא בר ממל. דתנינן תמן המשלשל דפנות מלמעלן למטן אם גבוה מן הארץ ג' טפחים פסולה. וא"ר בא בר ממל כשאינו יושב ואוכל בצילן של דפנות אבל אם היה יושב ואוכל בצילן של דפנות כשירה. וה"ה ביושב על איצטבא

א"ר יוסה לית הדא דר' בא בר ממל אולפן! מן מתניתן יליף לה ר' בא בר ממל דתנינן תמן כצוצטרא שהיא למעלה מן הים אין ממלין הימינה בשבת אלא אם כן עשו לה מחיצה גבוה יי טפחים בין מלמעלן בין מלמטן. וא"ר זעירא רב יהודה בשם רב והוא שתהא מחיצה משוקעת במים כמלואו של דלי. ולא דמייא ים כרמלית היא אינה לא רשות היחיד ולא רשות הרבים. ברם הכא התורה אמרה בסכת תשבו מקרקע סוכה את מודד עשרים אמה.

היתה למטה מעשרה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בהן ממעטין בה לפסול. ואם לאו, ממעטין בה, לכושר. כ. המיעוט

גורמת שייכשר

היתה למעלה מעשרים אמה ותולה בה עיטורין שהן ראויין לסכך בה ממעטין בה לכושר. ואם לאו, ממעטין בה לפסול.

אמר רבי שמי כשם שאמרו למעלן כך אמרו למטן. קש ותבן אין ממעטין בה, עפר וצרורות ממעטין. אמר רבי יוסה בי רבי בון עלו בו עשבים אין ממעטין בה.

מנין למעלה מעשרה שהיא רשות אחרת? רבי אבהו בשם רשב"ל (שמות כה) ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת. וכתוב (שמות כא) אתם ראיתם כי מן השמים דברתי עמכם. מה דיבור שנאמר להלן רשות אחרת אף דיבור שנאמר כאן רשות אחרת. וארון לא תשעה?! ר' זעירה בעי מנין לכפורת שהיא טפח. תנא רבי חנינה בן שמואל כל הכלים שהיו במקדש נתנה התורה מידת אורכן ורחבן ושיעור קומתן. חוץ מן הכפורת שנתנה התורה מידת ארכה ורחבה ולא נתנה שיעור קומתה. ונלמדינה מכלי קטן שבמקדש. (שמות כה) ועשית לו מסגרת טפח סביב. מה כאן טפח אף כאן טפח. או אינו אלא (שם) ועשית זר זהב למסגרתו סביב. מה כאן כל שהוא אף כאן כל שהוא. מאי כדון רב אחא בר יעקב אמר (ויקרא י) פני. אין פני פחותים מטפח.

רבי יוסה בעי אילו מגדל שהוא עומד בתוך הבית גבוה כמה שמא אינו מותר להשתמש מתוכו לבית ומן בית לתוכו?! אלא בשעת שהיה מרבע להן את הרוחות אנן קיימין. כשנסעו, והארון ברה"ר. היה הארון רה"י ואסור לטלטל ממנו למדבר. ניחא כמאן דאמר באמת ששה. ברם כמ"ד באמת חמשה. וארון לא שבעה טפחים ומחצה הוא. רב יעקב בר אחא אמר דבית רבי ינאי ור"ש בן יוצדק. חד יליף לה מן הארון. וחורנה יליף לה מן העגלות. ולא ידעינן מאן דיליף לה מן הארון מאן דיליף לה

מן העגלות. מסתברא דבית רבי ינאי ילפי לה מן הארון דבית ר' ינאי אמרי ארון תשעה וכפורת טפח. ור"ש בן יוצדק יליף לה מן העגלות.

ר' זעירה בעי מנין לעגלות שהן גבוהות י"? א"ר יוסה ואפי' תימר גבוהות י'. לא כן תני בשם ר' נחמיה צב כמין קמרסטה ה"ו. מכוסה במכסה עגול כעין turtle אלא בשעה שהיו מושיטין את הקרשים מזו לזו תרוטות מגולה היו. אילו חור ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבע שמא אינו אסור להשתמש מתוכו לרשות הרבים ומרשות הרבים לתוכו.

תני ר' אומר ארבע אמות אף על פי שאין שם ארבע דפנות. ר' שמעון אומר ארבע דפנות אף על פי שאין שם ארבע אמות. רבי יהודה אומר אף על פי שאין שם ארבע אמות וארבע דפנות. הסוכה כשירה. וכן היה רבי יהודה מחייב במזוזה. מסתברא דרבי יהודה יודה לאילין רבנן. לענין חיוב מזוזה צריך לכה"פ ד"א ואילין רבנן לא יודון לרבי יהודה שאף על פי שיש שם ארבע אמות וארבע דפנות שהיא פטורה מן המזוזה ואינה טובלת במעשרות.

רבי שמעון אמר ארבע ורבנן אמרי שלש. מה טעמון דרבנן? סכות סכות סכות הרי שלש אחד למעלן ושתיים למטן והשלישית מדבריהן. מה טעמא דרבי שמעון (ויקרא כג) סכת סכת סכות מלא. הרי ארבע. אחת למעלן ושלוש למטן והרביעית מדבריהן.

רבי חייה בר אדא אמר תרין אמורין חד אמר טעמון דרבנן וחורנה אמר טעמא דרבי שמעון. מה טעמון דרבנן (ישעיהו ד) וסכה תהיה לצל יומם מחרב הרי אחת למעלן, סוכות סוכות סוכות הרי שלש. מ"ט דר"ש וסכה תהיה לצל יומם מחרב הרי אחת למעלן. סכת סכת סכות מלא הרי ד'.

רבנן דקיסרין שמעון טעמא דר"ש וטעמון דרבנן מן הדין קרייא: וסכה תהיה לצל יומם מחרב הרי אחת. (שם) ולמחסה ולמסתור. הרי שתיים. (שם) מזרם וממטר. רבנן עבדין מזרם וממטר אחת. ר"ש עבד מזרם וממטר שתיים.

ותני כן שתיים כהילכתן והשלישית אפילו טפח. ר' חייא בשם ר' יוחנן שתיים של ז' ז' טפחים, והשלישית אפילו טפח כשר. רב הושעיה בעי אותן של טפח שנתנן באמצע "דופן אמצעי" מהו? חזר ואמר אותן של ד' טפחים שנתנן באמצע מה הן? ר' יעקב בר אחא כהדין עובדא "4 טפחים בדופן אמצעי" אתא קומי רבי יסא ואכשר. ותני כן: חצר שהעמודין מקיפין אותה הרי העמודין כדפנות. הרי מצינו "לבוד" בסוכה! והא מתניתא פליגא! עשויות כהילכתן כשירות, שלא כהילכתן פסולות. סברין מימר באמצע. אמר רבי שמואל בר רב יצחק אלו שלא כנגד אלו.

דופן ה"צדיי" משוך להלן מן דופן שכנגדו (בגוונא ד"נתן 4 טפח באמצע")

רב אמר אותה של טפח צריכה שתהא משוכה מן הכותל טפח. שמואל אמר אפילו כנוסה כמה, נראה מבחוץ ושווה בפנים, רואין אותה כאילו היא יוצא. ר' בא חנינא בר שלמיה רב ירמיה בשם רב אפילו כנוסה כמה רואין אותה כאילו היא יוצא. רבי יעקב בר אחא א"ר יוחנן ורשב"ל חד כהדין וחד כהדין. כהנא ואסא עלון והוון קומי רב כהדא דשמואל.

רבי יודה בר פזי בשם רבי יהושע בן לוי והוא שתהא אותה הטפח נתונה בתוך ג' טפחים כלחיים.

רשב"ל בשם רבי יוסי בן חנינא נעץ ד' קנים בארבע זוויות של כרם, וקשר גמי מלמעלן מציל משם פיאה. ואין בו משום כלאיים. א"ר יוחנן כמחיצת שבת כן מחיצת כלאים. א"ר יוחנן מעשה שהלך ר' יהושע בן קרחה אצל ר' יוחנן בן נורי לנגינד והראהו שדה אחת וביתרתה היתה נקראת, והיו שם פרצות יותר מעשרה והיה נוטל אעים וסותם ודוקרנים וסותם עד שמיעטן פחות מעשרה. אמר כזה כן מחיצת שבת. לא מהני "צורת הפתח", יותר

מ"י. אמר רבי חגיי מתניתא אמרה כן: מקיפין שלשה חבלים זה למעלה מזה. אם אומר את שהפיאה מצלת יותר מעשר דיין חבל א'. ****ר' יונה א"ר הושעיה בעי הדא פיאה מה את אמרת, מלמעלן? מן הצד? אין תימר מן הצד, כ"ש מלמעלן. אין תימר מלמעלן, הא מן הצד לא. ל"מ צוה"פ מן הצד. אין תימר מן הצד, יאות אמר רבי חגיי. אין תימר מלמעלן, לא אמר ר' חגיי כלום. להכי צריך 3 חבלים, דל"מ צוה"פ מן הצד—אבל יותר מי' שפיר דמי.

רבנן דחיפא בשם רשב"ל לגובה אפי' עד מאה אמה. א"ר יודן הדא דאת אמר, לענין כלאים, אבל לענין פיאה לא תהא פיאה גבוהה מן הקורה. גבוה יותר מ20 פסולה. אמר רבי יוסי היא כלאים היא שבת. על דעתיה דר' יוסה מה בין פיאה מה בין קורה? קורה מצלת מרוח אחת, פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה. וע"כ מהני יותר מ20. ואתייא כהיא דאמר רבי זעירא בשם רב המנונא פיאה אינה מצלת עד שתהא מגופפת מארבע רוחותיה.

אמר רבי בא בר ממל טוטרפלויות שבכרכים אסור לטלטל תחתיהן. מפני שהן סוף תקרה. ואין סוף תקרה מציל משם פיאה. ל"א "פי תקרה יורד וסותם". א"ר פינחס אתא עובדא קומי ר' ירמיה בארבע עמודים ועליהם ארבעה פיסטליות והתיר לטלטל תחתיהן משום פיאה.

רבי בון ורבי בון בעון קומי רבי זעירא פאה מהו שתציל בסוכה? אמר לון פיאה מצלת בסוכה. סוף סכך מהו שיציל בסוכה, אמר לון אין סוף סכך מציל בסוכה. מה בין זה לזה זה נעשה לכך וזה אינו נעשה לכך.

א"ר אבהו כל אילין מיליאי לענין משא ומתן, הא להורות אסור להורות. מה אם סוכה קלה את אמר אסור מד' רוחות. שבת החמורה לא כל שכן. ר' בון בר חייה בעא קומי ר' זעירה מאן תנא פיאה מצלת לא רבי יוחנן בן נורי?! א"ל אדהי נדחה תנא.

נמצאת אומר לענין כלאים: כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה, אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר, ואם הפרוץ רבה על העומד, כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור. יותר מעשר אע"פ שהעומד רבה על הפרוץ, כנגד העומד מותר, כנגד הפרוץ אסור.

לענין שבת: כל הפחות משלשה כסתום. משלשה ועד ארבעה מארבעה ועד עשר אם העומד רבה על הפרוץ מותר ואם הפרוץ רבה על העומד אסור. יותר מעשר אף ע"פ שהעומד רבה על הפרוץ אסור. ר' חנניה ר' יודה בר פזי בשם ר' יוחנן לית כאן משלשה ועד ארבעה יש כאן פירצה ג' אין כאן מקום ארבעה. אפי' עומד, יש לאסור. מתיב רבי מנא והתנינן מקיפין בקנים. וקנה יש לו מקום!! א"ל לא תתיביני פחות משלשה שכל הפחות משלשה כסתום הוא. ר' יוסי בי רבי בון בשם רב מ"מ מכיון שהעומד רבה על הפרוץ מותר.

ראשי פסל היוצאין מן הסוכה נידונין כסוכה. ר' חונה בשם רבנן דתמן ובלבד על פני כולה. ר' יעקב בר אחא רבי יסא רבי יוחנן בשם רבי הושעיה ואפילו כנגד הדופן. ר' יעקב בר אחא ר' חייא ר' יוחנן בשם ר' הושעיה ואפילו שלא כנגד הדופן. על דעתיה דרבי יסא ניחא. על דעתיה דר' חייא בר בא מה היקלתה בה? חמתה מרובה מצילתה.

ושחמתה מרובה מצילתה פסולה. הא מחצה למחצה כשירה. סוכה מדובללת, שצילתה מרובה מחמתה כשירה. הכא את אמר כשירה, והכא את אמר פסולה! רבנן דקיסרין רב יצחק בר נחמן בשם רבי הושעיה שנייא היא באילן כגון שקצצו שדרכו לפסע: לקפוץ ממקום למקום לפיכך צריך צלתה מרובה

הלכה ב משנה סוכה הישנה בית שמאי פוסלין וב"ה מכשירין איזו היא הישנה כל שעשאה קודם לחג שלשים יום אבל אם עשאה לשם החג אפי' מתחילת השנה כשירה:

גמרא תני צריך לחדש בה דבר. חברייא אמרו טפח, ר' יוסה אומר כל שהוא. מ"ד כל שהיא ובלבד על פני כולה. אף במצה כן. מצה הישנה תפלוגתא דבית שמאי ודב"ה. א"ר יוסה דברי הכל היא. מכיון שלא עשאה לשם פסח דבר בריא שלא דיקדק בה.

סוכת הרועים, סוכת היוצרים כשירה. סוכת הכותים- עשויה כהילכתה כשירה, שלא כהילכתה פסולה. העושה סוכה לעצמו, מהו אומר? ברוך אקב"ו לעשות סוכה. לאחר, לעשות סוכה לשמו. נכנס ליישב בה, אומר: ברוך אקב"ו ליישב בסוכה. משהוא מברך עליה בלילי יום טוב הראשון אינו צריך לברך עליה עוד מעתה.

חנין בר בא בשם רב: וזמן, מכיון שחשיכה מהו שיהא צריך להזכיר זמן. רב הושעיה אמר צריך להזכיר זמן. רבי אילא אמר צריך להזכיר זמן. ר' זבידה אמר צריך להזכיר זמן. ר' חייא בר אדא עביד לה שמועה, ר' זעירה ר' יצחק בר נחמן בשם ר' הושעיה רבי יודה בר פזי בשם רבי חמה אבוי דרבי אושעיה, מכיון שחשיכה צריך להזכיר זמן:

הלכה ג משנה העושה סוכתו תחת האילן כאילו עשאה בתוך הבית. סוכה ע"ג סוכה העליונה כשירה והתחתונה פסולה. ר' יהודי אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה:

גמרא שני סככין זה על גבי זה העליון חמתו מרובה מצילתו. התחתון אין צילתו מרובה מחמתו, ע"י זה וע"י זה צילתו מרובה מחמתו? מה הדין?

כמה יהא ביניהן ויצטרפו. כי שייפסל משום סוכה ע"ג סוכה. תרין אמורין: חד אמר עשרה, וחורנה אמר ארבעה. מתיב מ"ד עשרה למאן דאמר ארבעה משום אהל, מצאנו אוהל שהוא טפח!

רבי יהודה אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה.
מה דיורין ממש או אפי' ראויה לדיורין?

מן מה דתנא חד סב קומי רבי זעירא ו"אפילו התחתונה
כשירה" לית בר נש אמר אפי' אלא דהוא מודה על קדמייתא
עליונה נמי כשירה, אך התחתונה כשירה רק כשאין אנשים ממש בעליונה **הדא אמרה**
דיורין ממש: אפילו עליונה "ראוי לדירה", תחתונה כשירה

הלכה ד משנה פירס עליה סדין מפני החמה, או תחתיה מפני
הנשר, או שפירס ע"ג הקינוף, פסולה. אבל פורס הוא על
נקליטי המטה:

גמרא תני תולה בה קיטיות rugs כשירה. א"ר חנניה הדא
דאת אמר מן הצד, הא מלמעלן פסולה:

או תחתיה מפני הנשר. א"ר יוסה לא אמרו אלא מפני הנשר
הא שלא מפני הנשר כשירה. אבל פורש הוא על נקליטי
המיטה. רבי ביבי בשם רבי יוחנן שכן הוא עושה חלל באצילי
ידיו!

הלכה ה משנה הדלה עליה, את הגפן ואת הדלעת ואת
הקיסוס, וסיכך על גבן פסולה. אם היה הסיכוך הרבה מהן,
או שקצצן, כשירה. זה הכלל: דבר שהוא מקבל טומאה אם
אין גידוליו מן הארץ אין מסככין בו. וכל דבר שאינו מקבל
טומאה, וגידולו מן הארץ מסככין בו:

גמרא רבי בא בשם רב והוא שקציצה מהני שידלה אותן לכך. רבי
יעקב בר אחא בשם רבי זעירא צריך לנענע. א"ר יוסה
תרתיהון לקולה: הדלה אותן לכך אע"פ שלא נענע, נענע
אע"פ שלא הדלה אותן לכך. ר' בא חיננא בר שלמיה רב
ירמיה בשם רב: סיככה בשלביות ladders פסולה. בזכרים
כשירה בנקיבות פסולה. סיככה באניצי פשתן פסולה, בהוצני
פשתן לא מעובדת כשירה. סיככה בחבלים אית תניי תני כשירה

ואית תניי תני פסולה. מאן דמר כשירה בחבלים של סיב
ומאן דאמר פסולה בחבלים של פשתן. נשתנה צורתו

א"ר יוחנן כתיב (דברים טז) באספך מגרנד ומיקבך. מפסולת
שבגורן ושביקב את עושה לך סכך. רשב"ל אמר (בראשית ב)
ואד יעלה מן הארץ. אד, אינו מק"ט, וגידולו מן הארץ. א"ר תנחומה דין
כדעתיה ודין כדעתיה. ר' יוחנן דו אמר עננים מלמעלה היו,
דו יליף לה מאספך. רשב"ל אמר עננים מלמטן היו, דו יליף
לה מעננים. א"ר אבין דין כדעתיה ודין כדעתיה ר' יוחנן דו
מדמי לה כמשלח לחבירו חבית וקנקנה. רשב"ל דו מדמי לה
כהן דאמר לחבריה שלח קופתך וסב לך חיטין: תן לי קופתך ואמלא
אותה חיטין—כך אומר ה' לארץ: תן לי האד, ואני אמלא אותך מים

הלכה ו משנה חבילי קש וחבילי עצים וחבילי זרדים אין
מסככין בהן. אם התירן כשירות. וכולן כשירות לדפנות:

גמרא ר' חייה בשם ר' יוחנן מפני שהיא נראית כאוצר. ר'
יעקב בר אביי רב ששת בשם ר' חייה רבה: אין חבילה
פחותה מכ"ה.

חיננא בר שלמיה בשם רב: קצר לסכך אין להן ידות. אין קנה מביא
טומ' לחטין קצר לסכך וחישב עליהן למאכל, בא במחשבה. קצר
למאכל וחישב עליהן לסכך, אחרים אומר עד שיהא הקש
רבה על האוכל ועל היד. רב כהדא דאחרים. מה אנן קיימין
קצר לסכך והוכשרו ואמר לכשיעשו מצותן אחזירם לגורן
צריכין הכשר פעם שנייה או כבר הכשירן בידם?

רבי יסא בשם רבי חמא בר חנינה (שמות מ) וסכת על הארן
את הכפורת. מיכן שהדופן קרוי סכך. מיכן שעושין דפנות
בדבר שהוא מקבל טומאה: פרכת מק"ט

הלכה ז משנה מסככין בנסרין דברי ר' יהודה. ור"מ אוסר.
נתן עליה נסר שהוא רחב ד' טפחים כשירה ובלבד שלא יישן
תחתיו:

גמרא ר' ירמיה בשם רב כשיש בהן רוחב ארבע נחלקו. רבי יסא בשם רבי יוחנן במשופין בכלים כשמחליקן ומייפן נחלקו. והא ר' ירמיה בשם רב בשיש בהן רוחב ארבע נחלקו, הא אם במשופין לכלים דברי הכל מותר? מן מה דא"ר ירמיה סיככה בשלביות פסולה. אמרין כר"מ הורי. הדא אמרה היא הדא היא הדא. נחלקו בזה ובוזה. הא ר' יוסה בשם ר"י במשופין לכלים נחלקו, הא בשיש בהם רוחב ארבעה דברי הכל אסור. מן מה דהורי ר' יוסא בסדרא רבא, מלתרה מסככין בה ואמרין כר' יודה הורי. הדא אמרה היא הדא היא הדא. בתרווייהו פליגי

שמואל אמר הדא דאת אמר לאורך, נתן ד"ט סכך פסול, לאורך הסוכה, הרי נחלק לשניים ואי"כ ג' דפנות. אבל לרוחב מן הצד כשר עד ד"א. ר' יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין: בין לאורך בין לרוחב כשר. רבין ור' בון בעון קומי ר' זעירה מה ר' יוחנן ורשב"ל תריהון אמרין? אמר לון משם שאין סכך פסול פוסל אלא בארבע אמות.

ר' זריקן בשם רב המנונא: כדברי מי שהוא כשר כאן כשר כאן. מתני' פליגא על רב המנונא סוכה שאינה מחזקת אלא ראשו ורובו = 4 טפחים, והביא נסר וצירף ממנו שלשה טפחים וטפח אחת יוצא לחוץ, פסול אין תימר לאורך לית יכול דא"ר זריקן בשם רב המנונה כדברי מי שהוא מכשיר כאן מכשיר כאן. אלא כן אנן קיימין לרוחב. ואי אפשר שלא יישן תחתיו: ***

הלכה ח משנה תקרה שאין עליה מעזיבה: ר' יהודה אומר משום בית הלל: או מפקפק או נוטל אחת מבינתיים. ובית שמאי אומרים מפקפק ונוטל מבינתיים

רבי מאיר אומר נוטל אחת מבינתיים ואינו צריך לפקפק. ואם פיקפק אינו צריך ליטול אחת מבינתיים:

הלכה ט משנה המקרה סוכתו בשפודים או בארוכות המיטה אם יש ריוח ביניהן כמותן כשירה

החוטט בגדיש לעשות לו סוכה אינו סוכה:

גמרא תני יותר מכמותן. חברייה אמרין: שאין טפח נכנס לתוך טפח. ואים "נכנס", ע"כ יש פחות מטפח! התיב ר' בא בר ממל הרי כלי זכוכית הרי טפח נכנס לתוך טפח. א"ר יוסה הכא נכנס ויוצא ברם תמן בזכוכית נכנס ואינו יוצא.

ר' אבהו בשם ר' יוחנן מפני שהיא נראית כאוצר. תני ר' חייה תעשה לך לא מן העשוי לך. מה נפק מביניהון? ויש בה ??נענע ועשה בה מעשה על דעתיה דר' חייה כשירה על דעתיה דר' יוחנן פסולה: *****

הלכה י משנה המשלשל דפנות מלמעלן למטון, אם גבוה מן הארץ ג' טפחים פסולה. מלמטון למעלן, אם גבוה מן הארץ י' טפחים כשירה. ר' יוסי אומר כשם שמלמטון למעלן י' טפחים, כך מלמעלן למטון י' טפחים

הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה:

גמרא אמר ר' יוחנן לא א"ר יוסה אלא לעניין סוכה אבל לעניין שבת אף ר' יוסי מודה. מילתיה דר' חנינא אמר אף לעניין שבת. דאמר רבי חנינא שלטון בא לציפורין ותלו בו קיטיות coats והתיר ר' ישמעאל בי ר' יוחי לטלטל תחתיהן בשיטת אביו. ר' יוסי בי ר' בון בשם ר' שמואל בר רב יצחק אתייה דר' יוסי בן חנינה כר"ח, ותריהון פליגון על שיטתיה דריו"ח. דא"ר יוסי בן חנינה: רבי יודה ור' יוסה ור' חנניה בן עקביא שלשתן אמרו דבר אחד. רבי יודה דגשרים המפולשין. ר' יוסי ההן דהכא. ר' חנניה בן עקביא דתני ג' דברים התיר רבי חנניה התיר עצה שבים, והתיר כצוצרה, =גזזטרה למלאת מים והתיר הבאת לונטיות: ערובין 87

הלכה יא משנה בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין הכותל לסיכוך ד' אמות פסולה. וכן בחצר שהיא מוקפת אכסדרא. סוכה גדולה שהקיפיה דבר שאין מסככין בו אם יש תחתיו ד' אמות פסולה:

גמרא תני רבי חייה אויר פסול פוסל בגי' טפחים סכך פסול אינו פוסל אלא בדי' אמות. א"ר יוסה אף אגן תנינן תרתיהון אויר פסול פוסל בגי' טפחים דתנינן הרחיק את הסיכוך מן הדפנות שלשה טפחים פסולה. סכך פסול אינו פוסל אלא בדי' אמות דתנינן בית שנפחת וסיכך על גביו אם יש בין כותל לסיכוך ד' אמות פסולה הא פחות מיכן כשירה. מהו לישן תחתיו? התיב רבי יצחק בן אלישי' הרי טיט הנרוק משלים במקוה ואין מטבילין בו. והכא משלים בסוכה ואסור לישן תחתיו.

חזקיה אמר מפני שהיא נראית כדופן עקומה. תני ר' הושעיה מפני שהיא נראית כדופן עקומה ר' בא ר' חייה בשם ר' יוחנן מפני שהיא נראית כדופן עקומה רבי זעירה ר' יסא בשם כהיא מפני שהיא נראית כדופן עקומה. א"ר יונה לר' יוסי ולמה לי נן לית אגן אמרין משום שאין סכך פסול פוסל אלא בדי' אמות?

הלכה יב משנה העושה סוכתו כמין צריף או שסמכה לכותל, ר"א פוסל מפני שאין לה, גג וחכמים מכשירין.

מחצלת קנים: מחצלת גדולה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה, ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה. ר' אליעזר אומר: אחת גדולה ואחת קטנה עשאה לשכיבה מקבלת טומאה ואין מסככין בה, ולסיכוך מסככין בה ואינה מקבלת טומאה: פליגי בי"סתם" גדולה, לר"א לא מסככין ולחכמים מסככין

גמרא מודה ר' ליעזר לחכמים שאם היתה נתונה על ארבעה אבנים או שהיתה גבוה מן הארץ פותח טפח שהיא כשירה. ב' 19 תני העושה סוכתו כבית יער הלבנון רחב מלמטה, ושופע והולך כשירה. למי נצרכה לר' ליעזר.

אבא בר ב"ח בשם ר' יוחנן במחצלות אושא שנו. א"ר ליעזר סתם מחצלות אושא טמאות עד שיעשם אוהלים. סתם

מחצלות טיברייא טהורות עד שיעשם לשכיבה. ר' יצחק בר חקולה ר"ש בר' הורין כאילין על פתח החנויות שהן טהורות. מהו לסכך בה? מחלוקת ר' ליעזר וחכמים. הורי ר' אימי מחצלת ארוגה טמאה. ר' יצחק ב"ר לעזר הורי מדוחק להתיר ראשי מעדנים ולסכך בהן. תנינן וכן המתיר ראשי מעדנים טהורה כלים 20:7 ואת אמר הכין!!

מסכת סוכה פרק ב

הלכה א משנה הישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו. א"ר יהודה נוהגין היינו ישינים תחת המטות בפני הזקנים ולא אמרו לנו דבר. א"ר שמעון מעשה בטבי עבדו של רבן גמליאל שהיה ישן תחת המטה, אמר רבן גמליאל לזקנים: ראיתם טבי עבדי שהוא תלמיד חכם יודע שעבדים פטורין מן הסוכה וישן לו תחת המטה! ולפי דרכינו למדנו שהישן תחת המטה לא יצא ידי חובתו:

גמרא תמן תנינן אבל פורס הוא ע"ג נקליטי המטה. וכא הוא אומר הכין! אמר רבי ליעזר תמן הוא וטליתו תחת הסוכה. סדין שעל נקליטין, נחשב כ"טלית" ברם הכא הוא וטליתו תחת המטה.

מחלפא שיטתיה דר' יודה תמן הוא אמר המעשה קודם לתלמוד. וכא הוא אומר הכין! תלמוד תורה דוחה עשיית מצוות. סבר רבי יודה הישן תחת המטה, כישן תחת הסוכה. כל שכן מחלפה שיטתיה דרבי יודה, דתנינן תמן ר' יודא אומר אם אין דיורין בעליונה התחתונה כשירה, הא אם יש דיורין בעליונה, התחתונה פסולה! אמר רבי יוסה תמן יש שם חלל אחר, ברם הכא אין כאן חלל אחר. חלל שתחת המטה לא חשוב.

מחלפה שיטתיה דרבן גמליאל. דתני טבי עבדו של רבן גמליאל היה נותן תפילין ולא מיחו בידו חכמים, וכא מיחו בידו! שלא לדחוק את החכמים. אם שלא לדחוק את

החכמים ישב לו חוץ לסוכה! רוצה היה טבי עבדו של רבן
גמליאל לשמוע דברי חכמים:

הלכה ב משנה הסומך סוכתו לכרעי המטה כשירה. ר' יהודה אומ' אם אינה יכולה לעמוד בפני עצמה פסולה:

גמרא אמר רבי אימי משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים. אמר ר' בא משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא. והא תני מעשה באנשי ירושלים שהיו משלשלין מיטותיהן לפני חלונותיהן והיו מסככין על גביהן. אין תימר משם שאין מעמידין על גבי דבר טמא הרי מעמידין על גבי דבר טמא! איד

יצאו חובתם? הוי לית טעמא אלא משם שאין ממעי המיטה לסכך עשרה טפחים: ומחלון למעי המטה, היה 10 טפחים

הלכה ג משנה סוכה המדובללת שצילתה מרובה מחמתה כשירה

המעובה כמין בית אע"פ שאין הכוכבים נראין מתוכה כשירה:

גמרא רב ושמואל חד אמר מדוללת וחורנה אמר מדובללת. מאן דאמר מדוללת, בשצילתה מרובה. ומאן דאמר מדובללת בשאין צילתה מרובה. רק אים תוריד קנים העולים, למטה.

הדא אמרה צריכין הכוכבים שיהו נראין מתוכה. ר' לוי בשם רבי חמא בר חנינה בכוכבי חמה שנו:

הלכה ד משנה העושה סוכתו בראש העגלה או בראש הספינה, כשירה ועולין לה ביום טוב. בראש האילן או על גבי הגמל, כשירה ואין עולין לה ביום טוב. שתים בידי אדם ואחת באילן, או שתים באילן ואחת בידי אדם, כשירה ואין עולין לה ב"ט. שלש בידי אדם ואחד באילן, כשירה ועולין לה ביום טוב. זה הכלל: כל שינטל האילן והיא יכולה לעמוד בפני עצמה כשירה ועולין לה ביום טוב:

גמרא מה אנן קיימין? אם בנתונה הספינה בארץ, דברי הכל מותר. אם במפרשת בים מחלוקת ר' אלעזר בן עזריה ור' עקיבה. כשאני יכולה לעמוד ברוח מצוייה של ים. אלא כן אנן קיימין בנתונה באלמין. בנמל

ר' שמעון בן כרסנא בשם ר' אחא: ר' מאיר ור' יוסה ור' אלעזר בן עזריה שלשתן אמרו דבר אחד. דבר שתלוי ב"רוח" אינו חשוב. ר' מאיר דלחיים דתנינן בהמה מטמא משם גולל ר' מאיר מטהר. ורבי יוסה דאהילות דר' יוסי אומר הבית שבספינה אינו מביא את הטומאה. ר' לעזר בן עזריה דתני מעשה בר' אלעזר בן עזריה ור' עקיבה שהיו באין בספינה ועשה לו ר' עקיבה סוכה בראש הספינה ובאת הרוח והפריחתה. אמר לו ר' אלעזר בן עזריה עקיבה איה סוכתך?

נתנו באילן למעלה מעשרה טפחים אינו עירוב, למטה מעשרה טפחים עירובו עירוב, ואסור לטלטלו. משום "משתמש באילן" למטה מג' מותר. וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו, ואם אסור לטלטלו לא יהא עירוב! ראוי הוא לעבור על השבות ולוכל. מעתה אפילו למעלה מעשרה. רב יהודה בשם שמואל תיפתר שהיתה ככרתו ד'. והוי רה"י גמור. א"ר מנא והוא שתהא רה"ר מקפתו מכל צד, א"א ליטלו מן האילן למקום שביתתו בלי הוצאה מרה"י לרה"ר באומר שביתתי תחתיו.

תני נתנו בכלכלה ותלוי באילן, למעלה מי' טפחים, עירובו עירוב ואסור לטלטלו. משום משתמש באילן. וקשיא אם עירובו עירוב יהא מותר לטלטלו ואם אסור לטלטלו לא יהא עירובו עירוב. ר' אחא בשם רבי חיננא ראוי הוא להפכה ולבטל רשות היחיד שבה. א"ר יוסה הדא אמרה ספסל שהוא נתן ברשות הרבים גבוה עשרה ורחב ארבעה מכיון שהוא ראוי להופכו ולבטל רה"ר שבו. ??? הדא אמרה שעירובו עירוב ומותר לטלטלו. ואי"כ משום "משתמש באילן", דהוי "צדדין"

תמן תנינן שתיים בידי אדם ואחת באילן או שתיים באילן ואחת בידי אדם כשירה ואין עולין לה ביום טוב. הכא את אמר כשירה ואין עולין לה ביי"ט. והכא את אמר עירובו עירוב ומותר לטלטלו. אמר רבי ירמיה כאן בסוכה מלמעלן לא מן הצד. כאן מלמטן. שבת 154. הדא ילפה מן ההיא וההיא ילפה מן הדא. הדא ילפה מן ההיא שאם היה נתון בצידו של אילן שעירובו עירוב ומותר לטלטלו. וההיא ילפה מן הדא שאם היו שתי יתידות יוצאות, וסיכך על גביהן שהיא כשירה ועולין לה ביי"ט. אמר רבי יוסה בין הכא בין תמן מן הצד היא. ול"ק: הא ת"ק הא רשב"א. מאי כדון? כההיא דאמר ר' יעקב בר אחא בשם ר' זעירה דר"ש בן אלעזר היא. הא דשרי "צדדין" בכלכלה דתני רשב"א אומר מותר להשתמש על צידדי בהמה בשבת. היא צידדי בהמה היא צידדי אילן:

הלכה ה משנה העושה סוכתו בין האילנות כשירה.

שלוחי מצוה פטורין מן הסוכה חולין ומשמשיהן פטורין מן הסוכה. אוכלין ושותין עראי חוץ לסוכה:

גמרא רב חונה אזל לעייני טב למימנה. מי אתי, צחא גו איסרטא, ולא קביל עלוי מיטעום כלום, עד דעל ליה למטלטליה דר' יוחנן ספרה דגופתא. כשבא, צמא למים בתוך הרחוב ולא רצה לשתות כלום עד שייכנס לסוכה. א"ר מנא לא סוף דבר חולין של סכנה אלא אפי' חולין שאינן של סכנה. תני אמר רשב"ג מעשה שהייתי חושש עיניי בקיסרין והתיר לי ר' יוסי ברבי לי ולכל משמשי לישן חוץ לסוכה. רבי בא בר זבדא אמר שושבין וכל בני חופה פטורין מן הסוכה. תני שומרי העיר ביום פטורין מן הסוכה ביום וחייבין בלילה. שומרי העיר בלילה פטורין מן הסוכה ביום וחייבין ביום. שומרי העיר ביום ובלילה פטורין מן הסוכה בין ביום ובין בלילה. הדא דאת אמר בשומר גייסות. אבל בשומרי ממון עשו אותן כשומר גנות ופרדיסין. אבודמא מלחא הוה דמך קומי חנותיה. עבר רבי חייה בר בא אמר ליה איזיל דמך גו מטלטלך! ר' מנא הוה

שושביניה דר' יעקב בר פליטי אתא שאיל לר' יוסי א"ל איזיל דמוך גו מטללתך! רבי יצחק בר מריון הוה שושביניה דחד בר נש שאיל לרבי לעזר אמר ליה איזיל דמוך גו מטללתך.

מעשה שהלך רבי אלעאי אצל רבי אליעזר בלוד א"ל אף את משובתי הרגל?! והלא אמרו שאין שבחו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. כהדא ר' זעירה סליק לגזורה^{דרשה} דרבי אילא ולא קביל עלוי מיטעום כלום. ולא ידעין אין משום דלא הוה עיסקיה טעם כלום עד יפני מוסף, אין משם שאין שבחו של תלמידי חכמים להיות מניח את ביתו ברגל והולך לו. בהדין לא ידעין.

א"ר לעזר אכילה עראי. אין שינה עראי. חברייא אמרין שכן אדם נשתקע בתוך שנתו. א"ר אילא שכן אדם ישן קימאה ודיו. מה נפק מן ביניהון? מסר שנתו לאחר. על דעתהון דחבריא מותר על דעתיה דרבי אילא אסור:

הלכה ו משנה מעשה שהביאו לו לרבן יוחנן בן זכאי לטעום את התבשיל ולרבן גמליאל שתי כותבות ודלי של מים ואמרו העלום לסוכה! וכשנתנו לו לר' צדוק אוכל פחות מכביצה נטלו במפה, ואכלו חוץ לסוכה, ולא בירך אחריו:

גמרא הוינן סברין מימר שלא בירך אחריו שלש ברכות. הא ברכה אחת בירך, אשכח תני ולא ברכה אחת ולא שלש ברכות.

תני כל שאומרין עליו שלש ברכות אומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ. כל שאין אומר אחריו ג' ברכות אין אומרים לפניו המוציא לחם מן הארץ. התיבון הרי פחות מכזית אין אומרים עליו שלש ברכות מעתה לא יאמרו לפניו המוציא לחם מן הארץ. רבי יעקב בר אחא אמר לשאר המינין נצרכה: מין דגן שאין אומרים אחריו שלש...

הלכה ז משנה ר' אליעזר אומר ארבע עשרה סעודות חייב אדם לוכל בסוכה אחת ביום ואחת בלילה. וחכמים אומרים אין לדבר קיצבה חוץ מלילי יום טוב הראשון בלבד. ועוד אמר רבי אליעזר מי שלא אכל בלילי י"ט הראשון משלים בלילי יום טוב האחרון. וחכמים אומרים אין לדבר תשלומין וע"ז נאמר (קוהלת א) מעות לא יוכל לתקון וחסרון לא יוכל להמנות:

גמרא מה טעמא דר' ליעזר? נאמר כאן תשבו. ונאמר להלן (ויקרא ח) ופתח אהל מועד תשבו יומם ולילה. מה ישיבה שנא' להלן עשה בה את הלילות כימים אף ישיבה שנאמר כאן נעשה בה את הלילות כימים. ר' יוחנן בשם ר' ישמעאל (ויקרא כז) נאמר ט"ו בפסח ונאמר ט"ו בחג. מה ט"ו שנאמר בפסח לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות אף ט"ו שנא' בחג לילה הראשון חובה ושאר כל הימים רשות.

חברייא בעיי אומרים, מה להלן עד שיכנסו למצה בתאווה. וכא עד שיכנסו לסוכה בתאווה? רבי זעירה בעי אי מה להלן עד שיאכל כזית מצה. וכא עד שיאכל כזית דגן בסוכה? רבי הושעיה אמר כל שבעה חובה. ריו"ח אמר ליל א' חובה. ר' ברכיה אמר פליגין. רב אבונא אמר לא פליגין. מה דאמר ר' הושעיה בשנתן דעתו. אים "רוצה" לאכול, חייב לאכול בסוכה. מה דאמר ריו"ח, בשלא נתן דעתו.

תני בשם ר' ליעזר מי שלא עשה סוכתו בערב הרגל אל יעשה ברגל. רק יאכל אצל חבריו והתני בר קפרא נפלה סוכתו ברגל יקימנה ברגל! ר' אחא בשם רבי חיננא קנס קנסו רבי ליעזר שלא עשה סוכתו מערב הרגל. מחלפה שיטתיה דר' ליעזר תמן הוא אמר י"ד סעודות חייב אדם לוכל בסוכה וכיי אמר הכין! שיכול להשלים אף בשמיני! א"ר אחא למצוה הושוו חזר בו ר"א והודה לחכ'

הלכה ח משנה מי שהיה ראשו ורובו בסוכה, ושולחנו בתוך הבית, בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. אמרו בית הלל

לבית שמאי: מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב"ה לבקר את יוחנן בן החורוני ומצאוהו ראשו ורובו בסוכה ושולחנו בתוך הבית. אמרו להן בית שמאי משם ראייה?! אף הן אמרו לו: אם כך היית נוהג לא קיימת מצוות סוכה מימך!

גמרא לא סוף דבר שולחנו אלא אפילו כדי שולחנו. כמה הוא כדי שולחנו? טפח.

רבי יודה בר פזי ורבי אייבו בר נגרי הוון יתיבין אמרין תנינן אחר שהודו. מי הודה למי. בית שמאי לבית הלל, או בית הלל לבית שמאי? אמרי' נצא לחוץ ונלמוד. כ"מ שנחלקו והודו, מי הודה למי? ונפקון ושמעון רבי חזקיה רבי אחא בשם רבי יודה בן לוי לא מצאנו שהודו בית שמאי לבית הלל אלא בדבר זה בלבד. רבי חונה בשם רב אביי מתניתא אמרה כן המערה מכלי לכלי ונגע טבול יום בקילוח אם יש בו יעלה באחד ומאה. אין תימר בית הלל הודו לבית שמאי שלא תעלה מאן תנא הכא תעלה, לא בית הלל ולא בית שמאי! אמר רבי אידי נאמר בית הלל שנו אותה עד שלא הודו להם בית שמאי.

תרומות 5:2 סאה תרומה טמאה שנפלה למאה סאה טהורין, ב"ש אוסרין וב"ה מתירין. אמרו בית הלל לבית שמאי: הואיל וטהורה אסורה לזרים וטמאה אסורה לכהנים מה טהורה עולה, אף טמאה תעלה. אמרו להן בית שמאי, לא אם העלו החולין הקלין המותרין לזרים את הטהורה, תעלה תרומה החמורה האסורה לזרים את הטמאה?! לאחר שהודו. ר' ליעזר אומר תרום ותשרף וחכמים אומרים אבדה במיעוטה. אמר רבי יוסה מתניתא אמרה כן: אחר שהודו, רבי ליעזר אומר תירום ותשרף. והשאר מותר. ור' אליעזר לא שמותי הוא?! אלמא ב"ש הודו לב"ה אמר רבי חיננה מתניתא אמרה כן: אחר שהודו אלו לאלו תעלה. בית שמאי מסלקין לון. ואינון מודיי לון?! שפיר קאמרי ב"ש! אמר רבי אבון תשובה אחרת יש כאן: כהדא דתני ר' הושעיה מה אם טהורה שהוא בעון מיתה אצל זרים, הרי היא עולה. טמאה שהיא בעשה אצל כהנים לא כל שכן!

מה זכו בית הלל שתיקבע הלכה כדבריהן? אמר ר' יודה בר פזי שהיו מקדימין דברי בית שמאי לדבריהן. ולא עוד אלא שהיו רואין דברי בית שמאי וחוזרין בהן. התיב רבי סימון

בר זבדא קומי רבי אילא או נאמר תנייה חמתון סבון מינין ואקדמון. התנא ששנה המשנה ידע שזקני ב"ש זקנים מזקני ב"ה והא תני מעשה שהלכו זקני בית שמאי וזקני ב"ה לבקר את יוחנן בן החורוני. נאמר זקנינו וזקניכם. ע"כ ה"תנא" שנה אותו! לא "ב"ש וב"ה" עצמן

אמר רבי זעירה רב הונה בשם רב הלכה כבית שמאי. רבי ירמיה רבי שמואל בר רב יצחק בשם רב ממה שסילקו ב"ש לב"ה הדא אמרה הלכה כדבריהן :

הלכה ט משנה נשים ועבדים וקטנים פטורין מן הסוכה. כל קטן שאינו צריך לאמו, חייב בסוכה. מעשה שילדה כלתו של שמי הזקן ופיחת את המעזיבה וסיכך ע"ג המיטה בשביל הקטן :

גמרא אי זהו קטן? דבית ר' ינאי אמרי כל שהוא צריך לאמו שתקנחנו. ר' יוחנן אמר כל שהוא ניעור משנתו וקורא אימא. תני רבי הושעיה קטן שאינו צריך לאמו חייב בסוכה ויוצא בעירובה של אמו :

הלכה י משנה כל שבעה ימים עושה אדם את סוכתו קבע ואת ביתו עראי, ירדו גשמים, מאימתי מותר לפנות? משתסרח המקפה מושלין אותו משל למה הדבר דומה? לעבד שבא למזוג כוס לקונו ושפך הקיתון על פניו :

גמרא כתיב (ויקרא כג) בסכת תשבו ואין תשבו אלא תדורו. כמה דאת אמר (דברים יז) וירשתם אותה וישבתם בה. שיהא אוכל בסוכה ומטייל בסוכה ומעלה כליו לסוכה : ירדו גשמים מאימתי מותר לפנות וכו'. לא סוף דבר שתסרח אלא אפילו כדי שתסרח. לא סוף דבר מקפת גריסין אלא אפילו מקפה של כל דבר. תני כשם שמפנין מפני הגשמים כך מפני השרב ומפני היתושין. רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה כשפסקו הגשמים רבי ליעזר נכנס ויוצא כל הלילה. חד תלמיד מן דרבי מנא הורי לחד מן קריביי דנשייא : יצא אין

מטריחין עליו שיחזור, ולא שמיע רבן גמליאל נכנס ויוצא כל הלילה. רבי ליעזר נכנס ויצא כל הלילה:

מסכת סוכה פרק ג

הלכה א משנה לולב הגזול והיבש, פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו, פסול. נפרדו עליו כשר רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברזל לולבים שיש בו קוצים, וגדל בהר הברזל כשירות. כל לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר:

גמרא תני רבי חייה (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם. ולא הגזול. א"ר לוי זה שהוא נוטל לולב גזול, למה הוא דומה? לאחד שכיבד את השלטון תמחוי אחד, ונמצא משלו. אמרו אי לו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו! שופר עכו"ם ושל עיר הנדחת, ר' לעזר אמר כשר. תני רבי חייה כשר, תני רבי הושעיה פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב? א"ר יוסה בלולב כתיב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסור הנייה. ברם הכא (במדבר כט) יום תרועה "יהיה" לכם מכל מקום. א"ר לעזר תמן בגופו הוא יוצא ברם הכא בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהנייה!:

מה פליגיין? בגזל עצים לעשות סוכה בשגזלו משופה, אבל אם גזלו ושפיהו, דמים הוא חייב לו. גזל לולב מיכן והדס מיכן וערבה מיכן ואגדן? נישמענה מן הדא: סוכה גזולה אית תניי תני כשירה אית תניי תני פסולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כשירה בשגזל קרקע, מאן דאמר פסולה בשגזל פסל=סכך. ואיפשר שלא ייקשר? אלמא "קשירה" ל"ה "שינוי" במיישב מלמעלן. רבנן דקסרין בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה כשירה. אי זו היא גזולה פסולה? כל שהוא נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו. ר"ל אמר בין זו בין זו פסולה, כהדא

גמליאל זוגא עבד ליה מטלא גו שוקא, עשה סוכה בתוך השוק עבר
רשב"ל א"ל מאן שרא לך?

יבש פסול. רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי היבש פסול על
שם (תהילים קטו) לא המתים יהללוהו. תני בשם ר' יודה
היבש עצמו כשר. אמר להן ר' יהודה והלא בכרכי הים
מורישין לולביהן לבניהן. אמרו לו אין למדים משעת
הדוחק. בעון קומי רבי אבינא יבשה ציציתו עלה עליונה מהו? מה
בינו לקטום. אמר לון זה הדור וזה אינו הדור. רבי מלך
בשם רבי יהושע בן לוי: נחלק המתאים כמי שנפרדו העלין.

כפות תמרים. ר' טרפון אומר כפות תמרים. ר' יודה אומר
אם נפרד יאגדנו. ר' עקיבה אומר כפות תמרים כשמן. אלו הן
ציני הר הברזל שהן כשירות: כל שראשה של זה מגיע לצד
עיקרה של זו. תני חרות נתקשו העלין פסולה. דומה לחרות כשר.

רבי שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן כיני מתני' כדי לנענע בו
כשר. תני הדס וערבה ג', ולולב ארבעה. תני באמת חמשה
דברי רבי טרפון, וחכ"א באמת ששה. על דר' טרפון פושטין
רברבין מודדין ב"טפחים גדולים" (ש 5 מהם = אמה) ע"ד דרבנן פושטין דקיקין.
ר' יונה ורשב"ל בשם רבי יודה נשיא: לולב טפח. רבי סימון
בשם רבי יהושע בן לוי: אזור טפח. ר' זעירה בעי אמר לולב
טפח אזור טפח. א"ר יוסי קיימה ר' סימון. ר' חנינא ר'
סימון בשם רבי יהושע בן לוי לולב טפח, אזור טפח, שופר
טפח. שיליטא טפח, וי"א אף דופן שלישית טפח. ר' זעירא
בעי לולב טפח מלבד שיזרה, עלין היוצאין מהשדרה. אזור טפח חוץ
מגבעולין. ר' יוסה רבי טבי בשם רב רבי חנינא רבי פרנך רב
מתנה יוסי בר מנשיא בשם רב: לולב טפח מלבד שיזרה.
אזור טפח חוץ מגבעוליו:

הלכה ב משנה הדס הגזול והיבש פסול. של אשירה ושל עיר
הנדחת פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו, או שהיו ענביו מרובות
מעליו פסול. ואם מיעטן כשר. ואין ממעטין ביום טוב:

גמרא כתיב (ויקרא כג) וענף עץ עבות. שענפיו חופין את רובו ועולה כמין קליעה ואי זה זה? זה הדס. אין תימר זיתא עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין את רובו. אין תימר זרגונה?? ענפיו חופות את רובו ואינו עולה כמין קליעה. ואי זה זה? זה הדס.

חייה בר אדא בשם רשב"ל במשחירות שנו.

למה פסול ענבים? משם שאינן דומות לעצוול"ה הדר או משם שנגמר פרי. והוי מין אחר. מה נפק מן ביניהון? היה דרכו לגדל ירוקים. אין תימר משם שאינן דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו. ולמה מכשיר רשב"ל בירוקין? הוי לא טעמא די לא, משם שנגמר פרי:

הלכה ג משנה ערבה גזולה ויבישה פסולה. של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה. נקטם ראשה נפרצו עליה והצפפה, פסולה. כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל, כשירה:

גמרא כתיב (ויקרא כג) וערבי נחל. אין לי אלא של נחל, של בעל ושל הרים מניין? תלמוד לומר וערבי. אבא שאול אומר ערבי נחל שתיים. ערבה ללולב וערבה למקדש.

אם כן למה נאמר וערבי נחל? פרט לצפפה. איזו היא של צפפה? העשויה כמין מגל פסולה. כמין מסר כשירה. איזו היא ערבה פסולה? עלה עגול וקנה לבן. איזו היא ערבה כשירה? עלה ארוך וקנה אדום:

הלכה ד משנה ר' ישמעאל אומר: ג' הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג א' ואפילו שנים קטומים וא' שאינו קטום. רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין. ר' עקיבה אומר: כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס א' וערבה אחת:

גמרא ר' ישמעאל דרש פרי עץ הדר, אחד. כפות תמרים, א'. וענף עץ עבות, ג'. וערבי נחל, שתיים. ושתי דליות הדסים קטומים ואחת שאינה קטומה. ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין.

ר' בא בר ממל בעא קומי ר' אימי כמה דרבי ישמעאל מרבה
בהדס ירבה בשאר כל המינין? א"ל מיסבור את סבר על דר"י
קטום הדור? ולעולם יוצא בהדס אחד בלבד!

והא תנינן ר"ט אומר אפי' שלשתן קטומין. לית בר נש אמר
אפי' אלא דהוא מודה על קדמיתא. הרי דר"ש בעי ג' דווקא! אמר רבי
חגי בעא קומי רבי יוסה מה בא ר' טרפון להוסיף על דברי ר'
ישמעאל? א"ל ר' ישמעאל סבר קטום אינו הדור, וסגי בחד, ור'
טרפון סבר קטום הדור. וגם לדידיה סגי בחד

ר' יסא כד סלק להכא חמתון מבחרין הדסה. אמר למה בני
מערבא מבחרין הדסה! ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי
יהושע בן לוי (נחמיה ח) ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל
עריהם וגו' לא היא הדס ולא היא עץ עבות?! אלא הדס
לסוכה ועץ עבות ללולב. ר' זעירה הוה תקע לה. העושה לולב
לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב.
לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו מהו אומר ברוך
אקב"ו על נטילת לולב. נתפלל בו אומר ברוך שהחיינו וקימנו
והגיענו לזמן הזה. ומברך עליו כל שעה שהוא נוטלו. כיצד
מברכין על נר חנוכה? רב אמר ברוך אקב"ו על מצות הדלקת
נר חנוכה. הכל מודין ב"יט הראשון שהוא אומר על נטילת
לולב, מה פליגין בשאר כל הימים. ר' יוחנן אמר על נטילת
לולב, ריב"ל אמר על מצות זקני'. מה אמר רב בלולב? מה
אם חנוכה שהיא מדבריהן, הוא אומר על מצות נר חנוכה,
לולב שהוא דבר תורה לא כל שכן. מה אמר רבי יהושע בן לוי
בחנוכה? מה אם לולב שהיא דבר תורה אומר על מצות
זקנינים, חנוכה שהיא מדבריהן לא כל שכן. לא צורכא דילא.
מה א"ר יוחנן בחנוכה?

חייה בריה דרב מברך על כל פעם ופעם רב חונה לא מברך
אלא פעם אחת בלבד. רבי חונה בשם רב יוסף טעמיה דרב
חונה: דמאי מדבריהן ושאר כל הימים מדבריהן. מה דמאי
אין מברכין עליו, אף שאר כל הימים אין מברכין עליו:

הלכה ה משנה אתרוג הגזול והיבש, פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת, פסול. של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול. ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר. ושל דמאי: בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר:

גמרא כתיב (ויקרא כג) פרי עץ הדר. עץ שפריו הדר ועצו הדר אי זה זה? זה אתרוג. אין תימר רימונא פרי הדר ואין עצו הדר. אין תימר חרובה עצו הדר ואין פרי הדר. אי זה זה? זה אתרוג. "הדר" א"ר לוי שהוא דר באילנו משנה לחבירתה. אמר רבי תנחומא תירגם עקילס הדר הידור. =מים אילן שהוא גדל על פני המים. תני רשב"י (שם) ולקחתם לכם פרי עץ הדר עץ שפריו הדר ועצו הדר. טעם פרי כטעם עצו. טעם עצו כטעם פרי. פרי דומה לעצו, עצו דומה לפרי ואי זה זה אתרוג.

{ שייד בעירובין פ"ג רבי יעקב דרומיאי בעי מתניי דלא כבית שמאי דתנינן ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר }

הלכה ו משנה עלתה חזזית על רובו, ניטלה פיטמתו, ניקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול. עלתה חזזית על מיעוטו, ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר. אתרוג הכושי פסול. הירוק ככרתן: ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל:

גמרא רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל כל הפסולין אינן פוסלין אלא ביום טוב הראשון בלבד. תמן אמרין ורובו מצד אחד, חוטמו כרובו לפסול:

ניטלה פיטמתו. תמן אמרין שושנתו. ור' יצחק בר חקולא אמר פיקא. שניהן אומרים דבר אחד

ניקב ולא פילש מבפנים כשר. כהיא דתנינן תמן ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר.

אתרוג הכושי פסול. הבא מן הכושי כשר.

הירק ככרתן. leek רבי זעירא בעא קומי רבי אימי, כהן כרתינון ממש או דדמי להן כרתינון? אמר להן כהן כרתינון.

אי זהו ירקרק שבירוקים. ר' לעזר אומר כשעוה וכשושנת כרמל yellow סומכוס אמר ככנפי טווס. green. אי זהו אדמדם שבאדומים זהו זהירות עמוקה. וכא הוא אמר הכין? מקשה לר"א א"ר פינחס שנייא היא תמן דכתיב ירקרק:

פרק ג הלכה ז משנה שיעור אתרוג קטן ר' מאיר אומר כאגוז ר' יהודה אומר כביצה והגדול כדי שיאחוז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו:

גמרא אתרוג הבוסר ר' עקיבה אומר אינו פרי וחכ"א פרי. ר' אילא ר' יסא בשם ר' לעזר אתיין דר"ש כשיטת ר"ע רבו כמה דר' עקיבה אמר אתרוג בוסר אינו פרי כן ר"ש אמר אתרוג בוסר אינו פרי. א"ר יוסה וכי כלש הוא כשר בלולב חייב במעשרות וכל שאינו כשר בלולב אינו חייב במעשרות. התיבון הרי מנומר הרי הוא גדל בדפוס הרי הוא עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. מסתברא רבי שמעון יודה לר' עקיבה ר"ע לא יודה לרבי שמעון. רבי שמעון יודה לר"ע דכתיב פרי ואינו פרי. ר' עקיבה לא יודה לרבי שמעון הרי מנומר הרי גדל בדפוס הרי הוא עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. אנן תנינן כאגוז. אית תניי תני עד כאגוז. מאן דאמר כאגוז כאגוז עצמו כשר מאן דאמר עד כאגוז כאגוז עצמו פסול. אמר רבי יוסה אילו הוה כתיב וכפות תמרים יאות לית כתיב אלא כפות תמרים. אפילו זה בידו אחת וזה בידו אחת. אמרו עליו על רבי עקיבה שנכנס לבית הכנסת ואתרוג על כתיפיו:

הלכה ח משנה אין אוגדין את הלולב אלא במינו, דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר: אפילו במשיחה. א"ר מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימונות של זהב! אמרו לו במינו היו אוגדין אותו מלמטה. ואיכן היו מנענעין? בהודו לה' תחילה וסוף, ואף באנא ה' הושיעה נא כדברי הלל. בית שמאי אומרים אף באנא ה' הצליחה נא. אמר רבי עקיבה צופה הייתי ברבן גמליאל ובר' יהושע שכל העם מטרפין בלולבין והם לא ניענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד

מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב, כשיכנס לביתו יטול על שולחנו. אם לא נטל בשחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב:

גמרא הא בהודו לא?! להוציא אף באנא ה' הצליחה נא.

רב חייה בר אשי בשם רב: זה שהוא משכים לצאת לדרך נוטל לולב ומנענע. שופר ותוקע. לכשתגיע עונות קריאת שמע ה"ז קורא את שמע ומתפלל.

תני צריך לנענע ג' פעמים ר' זעירה בעי הכין חד והכין חד. נמצא עושה "הולכה הבאה והולכה" או הכין והכין חד. כמו שאנו עושין. תמן תנינן להעביר הכתם מעבירין 7 סממנין צריך לכסכס ג' פעמים בין כל דבר ודבר. ר' זעירה בעי, הכין חד והכין חד, או הכין והכין חד:

הלכה ט משנה מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מהן שהן אומרים, ותהא לו מאירה. אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה:

גמרא תני: אבל אמרו אשה מברכת בהמ"ז לבעלה ועבד לרבו וקטן לאביו. ניחא אשה מברכת לבעלה, עבד לרבו. קטן לאביו? לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסי בן נהוריי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו! תיפתר בעונה אחריהן אמן. כהיא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן

מה שהן אומרים ותהא לו מאירה. וה"ה דמהני "אמן" בברכה. ועוד אמרו
תבוא מאירה לבן עשרים שהוא צריך לבן עשר:

הלכה י משנה מקום שנהגו לכפול יכפול, לפשוט יפשוט,
לברך אחריו יברך, הכל כמנהג המדינה

הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה שאינו
רשאי ליקחו בשביעית:

גמרא רב ושמואל חד אמר הללויה וחורנה אמר הללו יה.
מ"ד הללו יה נחלק ואינו נמחק מ"ד הללויה נמחק ואינו
נחלק. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר
רב, שמעית מן חביבי דודי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ
מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוין לקדשן. הוי דו
אמר הללויה. מיליהון דרבנן פליגן, דא"ר סימון בשם ר'
יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים
באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתודה
בתפילה בברכה. המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח
כלולין בו.

ר' זעירה בעי קומי רבי אבהו מה נעני? האים חייבים "לענות" אחר החזן?
א"ל רבי אבא כיפ' קומי. ר' יונה עני הכין והכין. ר' ליעזר
לא עני הכין והכין.

רב בשם ר' אבא בר חנה בשם רב והוא שיוצא בהקראת גדול שענה
ראשי פרקים. ר' זעירא בעי והיילין אינון ראשי פרקים?
(תהילים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בעון
קומי ר' חייה בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא? אמר לון מן
מה דאנן חמיין רבנין רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין
"ברוך הבא" ואילין אמרין "בשם ה'" ואלו ואלו יוצאין ידי
חובתן.

תני רבי הושעיה עונה הוא אדם "אמן" אע"פ שלא אכל, אינו
אומר "ברוך שאכלנו" אם לא אכל.

תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה. אי זו היא אמן יתומה? אמר ר' חונא ההן דחייב למברכה והוא עני ולא ידע מהו. תני עכו"ם שבירך את השם עונין אחריו אמן. בשם, אים הזכיר את השם אין עונין אחריו אמן. שמא כיון לע"ז

א"ר תנחומא אם בירך עכו"ם ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. עכו"ם אחד פגע ברי' ישמעאל ובירכו. א"ל כבר מילתך אמורה! אחר פגע בו וקיללו. א"ל כבר מילתך אמורה! אמרו ליה תלמידוי רבי היך מה דאמרת לדין, אמרת לדין? אמר לון ולא כן כתיב (בראשית סו) ארריך ארור ומברכך ברוך!

ר' היה כופל בה דברים כפל הפסוקים מ"אודך" ולמטה ר' לעזר בן פרטא פושט בה דברים.

א"ר לעזר דזקני הגלל היא. דזקני הגליל אומר אסור למסור למי שהוא חשוד על השביעית מזון שתי סעודות. אמר רבי מתנייה תיפתר דברי הכל כשהיו אתרוגים נמכרין ביוקר. יותר ממזון ב"ס כהדא תרונגייא הוין מצפצפין תמן אתרוגים היו בצמצום וביוקר והוה רב נחמן בר יעקב יהב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו החזירהו לי:

הלכה יא משנה בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום א', משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש. ושיהא יום הנף כולו אסור.

יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, למחרת, משכימין ובאין, כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטל, מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו ביי"ט הראשון של חג ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חברו.

ר' יוסי אומר י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות:

גמרא כתיב (ויקרא כג) ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אית תניי תני בשמחת לולב הכתוב מדבר. אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר, ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים דבר תורה. בביתמ"ק ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבר תורה. מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים מדבריהן. ור' יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן. ויש התקנה אחר התקנה.

חברייא בעון קומי ר' יונה היך מה דאת אמר (ויקרא כג) והקרבתם אשה לה' שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. ודכוותה ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. וידחה לולב, שבת אף בשאר ימים! אמר לון שנייא הוא דכתיב (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון, חלק הראשון מהן. מעתה במקדש ידחה בגבולין לא ידחה! אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני ה' אלהיכם, הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה. אלא ולקחתם לכם, מכל מקום. ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים בירושלם.

חברייא אמרין דברי ר' יוסה שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה. ומדאמי מותר להוציאו אמר לון, ר' יוסי לא מן הדא, אלא מן הדא דהוי טרוד בדבר מצוה דאמר ר' אילא ותניי תמן כך היה המנהג בירושלים: אדם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו. נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו. לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחבירו. הניחו בארץ אסור לטלטלו. א"ר אבון זאת אומרת שהוא אסור בהנייה.

תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבנן דקיסרין אמרין: ערבה בעלמא מותר להניף בהרוח לחולה בשבת.

אף בסכין של מילה כן? אף במצה כן? טעה והוציא בשבת יהא פטור? מן מה דא"ר יוחנן דברי ר' יוסה אפילו פירש חוזר אפילו על הציצין שאינן מעכבין את המילה. הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן: כיון דדוחה שבת כ"כ, יש לפטור בטעה והוציא

הלכה יב משנה מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת. ר' יהודה אומר: בשבת מחזירין, ובי"ט מוסיפין, ובמועד מחליפין.

כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב:

גמרא יודע לנענע חייב בלולב, יודע להתעטף חייב בציצית, יודע לדבר אביו מלמדו לשון תורה. יודע לשמור את ידיו אוכלין על ידיו תרומה. את גופו אוכלין על גופו טהרות. אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן, עד שיתמלא זקנו. ר' אומר וכולהם מבן עשרים שנה ומעלה שנא' (דברי הימים א כג) ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה':

מסכת סוכה פרק ג

הלכה א משנה לולב הגזול והיבש, פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת, פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו, פסול. נפרדו עליו כשר רבי יהודה אומר יאגדנו מלמעלה. ציני הר הברזל לולבים שיש בו קוצים, וגדל בהר הברזל כשירות. כל לולב שיש בו ג' טפחים כדי לנענע בו כשר:

גמרא תני רבי חייה (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם. ולא הגזול. א"ר לוי זה שהוא נוטל לולב גזול, למה הוא דומה?

לאחד שכיבד את השלטון תמחוי אחד, ונמצא משלו. אמרו אי לו לזה שנעשה סניגורו קטיגורו! שופר עכו"ם ושל עיר הנדחת, ר' לעזר אמר כשר. תני רבי חייה כשר, תני רבי הושעיה פסול. הכל מודין בלולב שהוא פסול. מה בין שופר ומה בין לולב? א"ר יוסה בלולב כתיב ולקחתם לכם משלכם לא משל איסור הנייה. ברם הכא (במדבר כט) יום תרועה "ייהיה" לכם מכל מקום. א"ר לעזר תמן בגופו הוא יוצא ברם הכא בקולו הוא יוצא. ויש קול אסור בהנייה!;

מה פליגין? בגזל עצים לעשות סוכה בשגזלו משופה, אבל אם גזלו ושפיהו, דמים הוא חייב לו. גזל לולב מיכן והדס מיכן וערבה מיכן ואגדן? נישמענה מן הדא: סוכה גזולה אית תניי תני כשירה אית תניי תני פסולה. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי מאן דאמר כשירה בשגזל קרקע, מאן דאמר פסולה בשגזל פסל=סכך. ואיפשר שלא ייקשר? אלמא "קשירה" ל"ה "שינויי" במיישב מלמעלן. רבנן דקסרין בשם רבי יוחנן בין זה ובין זה כשירה. אי זו היא גזולה פסולה? כל שהוא נכנס בתוך סוכתו של חבירו שלא מדעתו. ר"ל אמר בין זו בין זו פסולה, כהדא גמליאל זוגא עבד ליה מטלא גו שוקא, עשה סוכה בתוך השוק עבר רשב"ל א"ל מאן שרא לך?

יבש פסול. רבי אבין בשם רבי יודה בר פזי היבש פסול על שם (תהילים קטו) לא המתים יהללוה. תני בשם ר' יודה היבש עצמו כשר. אמר להן ר' יהודה והלא בכרכי הים מורישין לולביהן לבניהן. אמרו לו אין למדים משעת הדוחק. בעון קומי רבי אבינא יבשה ציציתו עלה עליונה מהו? מה בינו לקטום. אמר לון זה הדור וזה אינו הדור. רבי מלך בשם רבי יהושע בן לוי: נחלק המתאים כמי שנפרדו העליון.

כפות תמרים. ר' טרפון אומר כפות תמרים. ר' יודה אומר אם נפרד יאגדנו. ר' עקיבה אומר כפות תמרים כשמן. אלו הן ציני הר הברזל שהן כשירות: כל שראשה של זה מגיע לצד עיקרה של זו. תני חרות נתקשו העליון פסולה. דומה לחרות כשר.

רבי שמעון בר אבא בשם ר' יוחנן כיני מתניי כדי לנענע בו כשר. תני הדס וערבה ג', ולולב ארבעה. תני באמת חמשה דברי רבי טרפון, וחכ"א באמת ששה. על דר' טרפון פושטין רברבין מודדין ב"טפחים גדולים" (ש 5 מהם = אמה) ע"ד דרבנן פושטין דקיקין. ר' יונה ורשב"ל בשם רבי יודה נשיא: לולב טפח. רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי: אזור טפח. ר' זעירה בעיאמר לולב טפח אזור טפח. א"ר יוסי קיימה ר' סימון. ר' חננא ר' סימון בשם רבי יהושע בן לוי לולב טפח, אזור טפח, שופר טפח. שיליא טפח, וי"א אף דופן שלישית טפח. ר' זעירא בעי לולב טפח מלבד שיזרה, עלין היוצאין מהשדרה. אזור טפח חוץ מגבעולין. ר' יוסה רבי טבי בשם רב רבי חננא רבי פרנך רב מתנה יוסי בר מנשיא בשם רב: לולב טפח מלבד שיזרה. אזור טפח חוץ מגבעוליו:

הלכה ב משנה הדס הגזול והיבש פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת פסול. נקטם ראשו נפרצו עליו, או שהיו ענביו מרובות מעליו פסול. ואם מיעטן כשר. ואין ממעטין ביום טוב:

גמרא כתיב (ויקרא כג) וענף עץ עבות. שענפיו חופין את רובו ועולה כמין קליעה ואי זה זה? זה הדס. אין תימר זיתא עולה כמין קליעה ואין ענפיו חופין את רובו. אין תימר זרגונה??? ענפיו חופות את רובו ואינו עולה כמין קליעה. ואי זה זה? זה הדס.

חייה בר אדא בשם רשב"ל במשחירות שנו.

למה פסול ענבים? משם שאינן דומות לעצוול"ה הדר או משם שנגמר פרי. והוי מין אחר. מה נפק מן ביניהון? היה דרכו לגדל ירוקים. אין תימר משם שאינן דומות לעצו הרי אינן דומות לעצו. ולמה מכשיר רשב"ל בירוקין? הוי לא טעמא די לא, משם שנגמר פרי:

הלכה ג משנה ערבה גזולה ויבישה פסולה. של אשירה ושל עיר הנדחת פסולה. נקטם ראשה נפרצו עליה והצפצפה, פסולה. כמושה ושנשרו מקצת עליה ושל בעל, כשירה:

גמרא כתיב (ויקרא כג) וערבי נחל. אין לי אלא של נחל, של בעל ושל הרים מניין? תלמוד לומר וערבי. אבא שאול אומר ערבי נחל שתיים. ערבה ללולב וערבה למקדש.

אם כן למה נאמר וערבי נחל? פרט לצפצפה. איזו היא של צפצפה? העשויה כמין מגל פסולה. כמין מסר כשירה. איזו היא ערבה פסולה? עלה עגול וקנה לבן. איזו היא ערבה כשירה? עלה ארוך וקנה אדום:

הלכה ד משנה ר' ישמעאל אומר: ג' הדסים ושתי ערבות לולב אחד ואתרוג א' ואפילו שנים קטומים וא' שאינו קטום. רבי טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין. ר' עקיבה אומר: כשם שלולב אחד ואתרוג אחד כך הדס א' וערבה אחת:

גמרא ר' ישמעאל דרש פרי עץ הדר, אחד. כפות תמרים, א'. וענף עץ עבות, ג'. וערבי נחל, שתיים. ושתי דליות הדסים קטומים ואחת שאינה קטומה. ר' טרפון אומר אפילו שלשתן קטומין.

ר' בא בר ממל בעא קומי ר' אימי כמה דרבי ישמעאל מרבה בהדס ירבה בשאר כל המינין? א"ל מיסבור את סבר על דר"י קטום הדר? ולעולם יוצא בהדס אחד בלבד!

והא תנינן ר"ט אומר אפי' שלשתן קטומין. לית בר נש אמר אפי' אלא דהוא מודה על קדמיתא. הרי דר"ש בעי ג' דווקא! אמר רבי חגיי בעא קומי רבי יוסה מה בא ר' טרפון להוסיף על דברי ר' ישמעאל? א"ל ר' ישמעאל סבר קטום אינו הדור, וסגי בחד, ור' טרפון סבר קטום הדור. וגם לדידיה סגי בחד

ר' יסא כד סלק להכא חמתון מבחרין הדסה. אמר למה בני מערבא מבחרין הדסה! ולא שמיע דאמר רבי סימון בשם רבי

יהושע בן לוי (נחמיה ח) ואשר ישמיעו ויעבירו קול בכל עריהם וגו' לא היא הדס ולא היא עץ עבות?! אלא הדס לסוכה ועץ עבות ללולב. ר' זעירה הוה תקע לה. העושה לולב לעצמו אומר ברוך אשר קדשנו במצותיו וצונו לעשות לולב. לאחר לעשות לולב לשמו. כשהוא נוטלו מהו אומר ברוך אקב"ו על נטילת לולב. נתפלל בו אומר ברוך שהחיינו וקימנו והגיענו לזמן הזה. ומברך עליו כל שעה שהוא נוטלו. כיצד מברכין על נר חנוכה? רב אמר ברוך אקב"ו על מצות הדלקת נר חנוכה. הכל מודין בי"ט הראשון שהוא אומר על נטילת לולב, מה פליגין בשאר כל הימים. ר' יוחנן אמר על נטילת לולב, ריב"ל אמר על מצות זקני". מה אמר רב בלולב? מה אם חנוכה שהיא מדבריהן, הוא אומר על מצות נר חנוכה, לולב שהוא דבר תורה לא כל שכן. מה אמר רבי יהושע בן לוי בחנוכה? מה אם לולב שהיא דבר תורה אומר על מצות זקנים, חנוכה שהיא מדבריהן לא כל שכן. לא צורכא דילא. מה א"ר יוחנן בחנוכה?

חייה בריה דרב מברך על כל פעם ופעם רב חונה לא מברך אלא פעם אחת בלבד. רבי חונה בשם רב יוסף טעמיה דרב חונה: דמאי מדבריהן ושאר כל הימים מדבריהן. מה דמאי אין מברכין עליו, אף שאר כל הימים אין מברכין עליו:

הלכה משנה אתרוג הגזול והיבש, פסול. של אשירה ושל עיר הנדחת, פסול. של ערלה פסול של תרומה טמאה פסול. ושל טהורה לא יטול ואם נטל כשר. ושל דמאי: בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלים לא יטול ואם נטל כשר:

גמרא כתיב (ויקרא כג) פרי עץ הדר. עץ שפריו הדר ועצו הדר אי זה זה? זה אתרוג. אין תימר רימונא פריו הדר ואין עצו הדר. אין תימר חרובה עצו הדר ואין פריו הדר. אי זה זה? זה אתרוג. "הדר" א"ר לוי שהוא דר באילנו משנה לחבירתה. אמר רבי תנחומא תירגם עקילס הדר הידור. =מים

אילן שהוא גדל על פני המים. תני רשב"י (שם) ולקחתם לכם פרי עץ הדר עץ שפריו הדר ועצו הדר. טעם פריו כטעם עצו. טעם עצו כטעם פריו. פריו דומה לעצו, עצו דומה לפריו ואי זה זה אתרוג.

{ שייד בעירובין פ"ג רבי יעקב דרומייה בעי מתניי דלא כבית שמאי דתנינן ושל דמאי בית שמאי פוסלין ובית הלל מכשירין. ושל מעשר שני בירושלם לא יטול ואם נטל כשר }

הלכה ו משנה עלתה חזזית על רובו, ניטלה פיטמתו, ניקב נקלף נסדק חסר כל שהוא פסול. עלתה חזזית על מיעוטו, ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר. אתרוג הכושי פסול. הירוק ככרתן: ר"מ מכשיר ור' יהודה פוסל:

גמרא רבי יצחק בר נחמן בשם שמואל כל הפסולין אינן פוסלין אלא ביום טוב הראשון בלבד. תמן אמרין ורובו מצד אחד, חוטמו כרובו לפסול:

ניטלה פיטמתו. תמן אמרין שושנתו. ור' יצחק בר חקולא אמר פיקא. שניהן אומרים דבר אחד

ניקב ולא פילש מבפנים כשר. כהיא דתנינן תמן ניטל עוקצו ניקב ולא חסר כל שהוא כשר.

אתרוג הכושי פסול. הבא מן הכושי כשר.

הירק ככרתן. ^{leek} רבי זעירא בעא קומי רבי אימי, כהן כרתינון ^{מש} או דדמי להן כרתינון? אמר להן כהן כרתינון.

אי זהו ירקרק שבירוקים. ר' לעזר אומר כשעוה וכשושנת כרמל ^{yellow} סומכוס אמר ככנפי טווס. ^{green} אי זהו אדמדם שבאדומים זהו זהירות עמוקה. וכא הוא אמר הכין? מקשה לר"א א"ר פינחס שנייה היא תמן דכתיב ירקרק:

פרק ג הלכה ז משנה שיעור אתרוג קטן ר' מאיר אומר כאגוז ר' יהודה אומר כביצה והגדול כדי שיאחוז את שניהם בידו אחת דברי רבי יהודה ר' יוסי אומר אפי' אחד בשתי ידיו:

גמרא אתרוג הבוסר ר' עקיבה אומר אינו פרי וחכ"א פרי. ר' אילא ר' יסא בשם ר' לעזר אתיין דר"ש כשיטת ר"ע רבו כמה דר' עקיבה אמר אתרוג בוסר אינו פרי כן ר"ש אמר אתרוג בוסר אינו פרי. א"ר יוסה וכי כלש הוא כשר בלולב חייב במעשרות וכל שאינו כשר בלולב אינו חייב במעשרות. התיבון הרי מנומר הרי הוא גדל בדפוס הרי הוא עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. מסתברא רבי שמעון יודה לר' עקיבה ר"ע לא יודה לרבי שמעון. רבי שמעון יודה לר"ע דכתיב פרי ואינו פרי. ר' עקיבה לא יודה לרבי שמעון הרי מנומר הרי גדל בדפוס הרי הוא עשוי ככדור הרי הוא פסול בלולב וחייב במעשרות. און תנינן כאגוז. אית תניי תני עד כאגוז. מאן דאמר כאגוז כאגוז עצמו כשר מאן דאמר עד כאגוז כאגוז עצמו פסול. אמר רבי יוסה אילו הוה כתיב וכפות תמרים יאות לית כתיב אלא כפות תמרים. אפילו זה בידו אחת וזה בידו אחת. אמרו עליו על רבי עקיבה שנכנס לבית הכנסת ואתרוג על כתיפיו:

הלכה ח משנה אין אוגדין את הלולב אלא במינו, דברי ר' יהודה. ר' מאיר אומר: אפילו במשיחה. א"ר מאיר מעשה באנשי ירושלים שהיו אוגדין את לולביהן בגימונות של זהב! אמרו לו במינו היו אוגדין אותו מלמטה. ואיכן היו מנענעין? בהודו לה' תחילה וסוף, ואף באנא ה' הושיעה נא כדברי הלל. בית שמאי אומרים אף באנא ה' הצליחה נא. אמר רבי עקיבה צופה הייתי ברבן גמליאל ובר' יהושע שכל העם מטרפין בלולבין והם לא ניענעו אלא באנא ה' הושיעה נא בלבד

מי שבא בדרך ולא היה בידו לולב, כשיכנס לביתו יטול על שולחנו. אם לא נטל בשחרית יטול בין הערבים שכל היום כשר ללולב:

גמרא הא בהודו לא?! להוציא אף באנא ה' הצליחה נא.

רב חייה בר אשי בשם רב: זה שהוא משכים לצאת לדרך נוטל לולב ומנענע. שופר ותוקע. לכשתגיע עונות קריאת שמע ה"ז קורא את שמע ומתפלל.

תני צריך לנענע ג' פעמים ר' זעירה בעי הכין חד והכין חד. נמצא עושה "הולכה הבאה והולכה" או הכין והכין חד. כמו שאנו עושין. תמן תנינן להעביר הכתם מעבירין 7 סממנין צריך לכסכס ג' פעמים בין כל דבר ודבר. ר' זעירה בעי, הכין חד והכין חד, או הכין והכין חד:

הלכה ט משנה מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מהן שהן אומרים, ותהא לו מאירה. אם היה גדול מקרא אותו עונה אחריו הללויה:

גמרא תני: אבל אמרו אשה מברכת ביהמ"ז לבעלה ועבד לרבו וקטן לאביו. ניחא אשה מברכת לבעלה, עבד לרבו. קטן לאביו? לא כן א"ר אחא בשם ר' יוסי בן נהוריי כל שאמרו בקטן כדי לחנכו! תיפתר בעונה אחריהן אמן. כהיא דתנינן תמן מי שהיה עבד או אשה או קטן מקרין אותו עונה אחריהן מה שהן אומרים ותהא לו מאירה. וה"ה דמהני "אמן" בברכה. ועוד אמרו תבוא מאירה לבן עשרים שהוא צריך לבן עשר:

הלכה י משנה מקום שנהגו לכפול יכפול, לפשוט יפשוט, לברך אחריו יברך, הכל כמנהג המדינה

הלוקח לולב מחבירו בשביעית נותן לו אתרוג במתנה שאינו רשאי ליקחו בשביעית:

גמרא רב ושמואל חד אמר הללויה וחורנה אמר הללו יה. מ"ד הללו יה נחלק ואינו נמחק מ"ד הללויה נמחק ואינו נחלק. ולא ידעין מאן אמר דא ומאן אמר דא. מן מה דאמר רב, שמעית מן חביבי דודי אם יתן לי אדם ספר תילים של ר"מ מוחק אני את כל הללויה שבו שלא נתכוין לקדשן. הוי דו אמר הללויה. מיליהון דרבנן פליגן, דא"ר סימון בשם ר' יהושע בן לוי בעשרה לשונות של שבח נאמר ספר תילים באישור בניצוח בניגון בשיר במזמור בהשכל ברינה בתודה בתפילה בברכה. המאושר שבכולן הללויה שהשם והשבח כלולין בו.

ר' זעירה בעי קומי רבי אבהו מה נעני? האים חייבים "לענות" אחר החזן? א"ל רבי אבא כיפ' קומי. ר' יונה עני הכין והכין. ר' ליעזר לא עני הכין והכין.

רב בשם ר' אבא בר חנה בשם רב והוא שיוצא בהקראת גדול שענה ראשי פרקים. ר' זעירא בעי והיילין אינון ראשי פרקים? (תהילים קיד) הללויה הללו עבדי ה' הללו את שם ה'. בעון קומי ר' חייה בר בא מנין אם שמע ולא ענה יצא? אמר לון מן מה דאנן חמיין רבנין רברבייא קיימין בציבורא ואילין אמרין "ברוך הבא" ואילין אמרין "בשם ה'" ואלו ואלו יוצאין ידי חובתן.

תני רבי הושעיה עונה הוא אדם "אמן" אע"פ שלא אכל, אינו אומר "ברוך שאכלנו" אם לא אכל.

תני אין עונין אמן יתומה ולא אמן קטופה. אי זו היא אמן יתומה? אמר ר' חונא ההן דחייב למברכה והוא עני ולא ידע מהו. תני עכו"ם שבירך את השם עונין אחריו אמן. בשם, אים הזכיר את השם אין עונין אחריו אמן. שמא כיון לע"ז

א"ר תנחומא אם בירך עכו"ם ענה אחריו אמן דכתיב (דברים ז) ברוך תהיה מכל העמים. עכו"ם אחד פגע בר'

ישמעאל ובירכו. א"ל כבר מילתך אמורה! אחר פגע בו וקיללו. א"ל כבר מילתך אמורה! אמרו ליה תלמידוי רבי היך מה דאמרת לדין, אמרת לדין? אמר לון ולא כן כתיב (בראשית סו) ארריך ארור ומברכך ברוך!

ר' היה כופל בה דברים כפל הפסוקים מ"אודך" ולמטה ר' לעזר בן פרטא פושט בה דברים.

א"ר לעזר דזקני הגלל היא. דזקני הגליל אומר אסור למסור למי שהוא חשוד על השביעית מזון שתי סעודות. אמר רבי מתנייה תיפתר דברי הכל כשהיו אתרוגים נמכרין ביוקר. יותר ממזון ב"ס כהדא תרונגיא הוין מצפצפין תמן אתרוגים היו בצמצום וביוקר והוה רב נחמן בר יעקב יהב אתרוגא מתנה לבריה אמר ליה לכשתזכה בו ובמצותו החזירהו לי:

הלכה יא משנה בראשונה היה הלולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום א', משחרב בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא הלולב ניטל במדינה שבעה זכר למקדש. ושיהא יום הנף כולו אסור.

יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, כל העם מוליכין את לולביהן לבית הכנסת, למחרת, משכימין ובאין, כל אחד ואחד מכיר את שלו ונוטל, מפני שאמרו אין אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו בי"ט הראשון של חג ושאר כל ימות החג אדם יוצא ידי חובתו בלולבו של חבירו.

ר' יוסי אומר י"ט הראשון של חג שחל להיות בשבת שכח והוציא את הלולב לרשות הרבים פטור מפני שהוציאו ברשות:

גמרא כתיב (ויקרא כג) ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אית תניי תני בשמחת לולב הכתוב מדבר. אית תניי תני בשמחת שלמים הכתוב מדבר. מאן דאמר בשמחת לולב הכתוב מדבר, ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים דבר

תורה. בביהמ"ק ורבן יוחנן בן זכאי מתקין על דבר תורה. מאן דאמר בשמחת שלמים הכתוב מדבר ביום הראשון דבר תורה ושאר כל הימים מדבריהן. ור' יוחנן בן זכאי מתקין על דבריהן. ויש התקנה אחר התקנה.

חברייא בעון קומי ר' יונה היך מה דאת אמר (ויקרא כג) והקרבתם אשה לה' שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. ודכוותה ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים. אין שבעה בלא שבת. וידחה לולב, שבת אף בשאר ימים! אמר לון שנייא הוא דכתיב (שם) ולקחתם לכם ביום הראשון, חלק הראשון מהן. מעתה במקדש ידחה בגבולין לא ידחה! אמר רבי יונה אילו הוה כתיב ולקחתם לפני ה' אלהיכם, הייתי אומר כאן מיעט ובמקום אחר ריבה. אלא ולקחתם לכם, מכל מקום. ושמחתם לפני ה' אלהיכם שבעת ימים בירושלם.

חברייא אמרין דברי ר' יוסה שמצות עשה דוחה למצוה בלא תעשה. ומדאוי מותר להוציאן אמר לון, ר' יוסי לא מן הדא, אלא מן הדא דהוי טרוד בדבר מצוה דאמר ר' אילא ותניי תמן כך היה המנהג בירושלים: אדם הולך לבית הכנסת ולולבו בידו קורא את שמע ומתפלל ולולבו בידו. נכנס לבקר את החולה ולולבו בידו. לשאת את כפיו ולקרות בתורה נותנו לחבירו. הניחו בארץ אסור לטלטלו. א"ר אבון זאת אומרת שהוא אסור בהנייה.

תני מטלטלין עצי בשמים להריח בהן לחולה בשבת. רבן דקיסרין אמרין: ערבה בעלמא מותר להניף בהרוח לחולה בשבת.

אף בסכין של מילה כן? אף במצה כן? טעה והוציא בשבת יהא פטור? מן מה דא"ר יוחנן דברי ר' יוסה אפילו פירש חוזר אפילו על הציצין שאינן מעכבין את המילה. הדא אמרה אף בסכין של מילה כן אף במצה כן: כיון דדוחה שבת כ"כ, יש לפטור בטעה והוציא

הלכה יב משנה מקבלת אשה מיד בנה ומיד בעלה ומחזרת למים בשבת. ר' יהודה אומר: בשבת מחזירין, ובי"ט מוסיפין, ובמועד מחליפין.

כל קטן שיש בו דעת לנענע חייב בלולב:

גמרא יודע לנענע חייב בלולב, יודע להתעטף חייב בציצית, יודע לדבר אביו מלמדו לשון תורה. יודע לשמור את ידיו אוכלין על ידיו תרומה. את גופו אוכלין על גופו טהרות. אבל אינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו ואינו עומד על הדוכן, עד שיתמלא זקנו. ר' אומר וכולהם מבן עשרים שנה ומעלה שנא' (דברי הימים א כג) ויעמידו את הלויים מבן עשרים שנה ומעלה לנצח על מלאכת בית ה':

מסכת סוכה פרק ד

הלכה א משנה לולב וערבה ששה ושבעה. ההלל והשמחה שמונה. סוכה וניסוך המים שבעה. והחליל חמשה וששה.

לולב שבעה כיצד? יום טוב הראשון של חג שחל להיות בשבת, לולב שבעה. ושאר כל הימים ששה. ערבה שבעה כיצד? יום השביעי של ערבה שחל להיות בשבת שבעה, ושאר כל הימים ששה:

גמרא ר' זעירה ר' אילא ר' יסא בשם ר' יוחנן, ערבה הלכה למשה מסיני. ודלא כאבא שאול, דאבא שאול אומר ערבה דבר תורה. וערבי נחל שתים. ערבה ללולב וערבה למקדש. רבי בא ר' חייה בשם ר' יוחנן ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני. ודלא כר' עקיבה דרבי עקיבה אמר ניסוך המים דבר תורה. בשני ונסכיהם. בששי ונסכיה. בשביעי כמשפטם מ"ם יו"ד מ"ם מים.

ר' חייה בר בא בעא קומי ר' יוחנן ועכשיו למה הם חורשין בזקינות? הללמ"ס מתירה רק חרישת "ילדות" עד ר"ה! א"ל בשעה שניתנו הלכה לכך ניתנה שאם ביקשו לחרוש יחרוש. ר' בא בר זבדא בשם ר' חונייא דברת חוורן: ערבה וניסוך המים ועשר נטיעות מיסוד הנביאים הם. מה ופליג? ר' יוסי בי ר' בון בשם לוי כך היתה הלכה בידם ושכחוה, ועמדו השניים והסכימו על דעת הראשונים ללמדך שכל דבר שנותנין נפשם בית דין עליו סופו להתקיים בידן כמה שנאמר למשה בסיני. ואתיא כהיא דאמר רבי מנא (דברים לב) כי לא דבר רק הוא. ואם רק הוא מכס. למה שאין אתם יגיעין בו. כי הוא חייכם. אימתי הוא חייכם בשעה שאתם יגיעים בו.

ר' יוחנן אמר לרבי חייה בר בא בבלייא: תרין מילין סלקון בידיכון, שני דברים עלו מידכם מבבל לא"י מפשיטותא דתעניתא, וערובתא דיומא שביעייא. מנהג ליפול בפשוט ידיים ורגליים בת"צ, ומנהג ערבה ורבנן דקיסרין אמרין אף הדא מקזתה. ???סדר חשבון "קפיצת" הלוח ר' סימון מפקד לאילין דמחשבין: יהבון דעתכון דלא תעבדין לא תקיעתה בשבת, ולא ערבתא בשבתא. ואין אדחקון עבדון תקיעתה ולא תעבדון ערבתא: מוטב שיחול ר"ה בשבת, ולא יום ערבה בשבת

הלכה ב משנה מצות לולב כיצד כל העם מוליכין את לולביהן להר הבית והחזנין מקבלין מידן וסודרין אותן על גג האיציטבה והזקנים מניחין את שלהן בלשכה ומלמדין אותן לומר: כל מי שהגיע לולבו בידו הרי הוא לו מתנה. למחרת משכימין ובאין החזנין מזרקין לפניהן והן מחטפין ומכין איש את חבירו. וכשראו ב"ד שהיו באין לידי סכנה התקינו שיהיה כל אחד ואחד נוטל בביתו:

גמרא ר' דרומיאי בעי, מתני' דס"ל "ברירה" דלא כר' דוסא! דר' דוסא אמר בשחרית אדם צריך לומר כל מה שילקטו העניים היום מבין העמרים הבקר, הרי הוא הבקר. כדי להציל העניים-הגזלנים מאיסור טבל (דהפקר פי מן המעי) ר' דוסא אומר לעיתותי ערב. דל"ל "ברירה"—

וע"כ צריך שיאמר אחר שכבר לקטו. וחכמים אומרים אין הבקר אנסים
הבקר שאין אנו אחראין לרמאין.

תמן את אמר אין הבקר אנסים הבקר והכא את אמר הבקר
אנסיי הבקר! אמר רבי לעזר תמן על דעתואך לא מדעת גמור הוא
מבקר ברם הכא על כרחו הוא מבקר. הוא מוכרח ליעסק הזה"י! אמר
רבי חנני בריה דר' הילל ויאות תדע לך שהוא כן שכבר
חילופיו בידו.

רב מפקר לדבית רב אחי. רב המנונא מפקד לחברייא: כד
תהוון יהבין מתנה ביומא טבא לא תהוון יהבין לה אלא
לדעת גמור'. לא בדרך שאלה כהדא רב הונא יהב אתרוגא מתנה
לבריי א"ל אין יומא טבא יומא דין הרי הוא לך מתנה. ואין
למחר הרי הוא לך מתנה:

הלכה ג משנה מצות ערבה כיצד? מקום היה למטה
מירושלם ונקרא מוצא ויורדין לשם ומלקטיי משם מורביות
של ערבה ובאין וזוקפין אותן בצידי המזבח וראשיהן כפופין
על גבי המזבח, ותקעו והריעו ותקעו. בכל יום מקיפין את
המזבח פעם אחת ואומר (תהילים קיח) אנא ה' הושיעה נא
אנא ה' הצליחה נא. רבי יהודה אומר אני והוא הושיעה נא
אני והוא הושיעה נא. אותו היום מקיפין את המזבח שבע
פעמים. בשעת פטירתן מה הן אומרים? יופי לך מזבח יופי לך
מזבח. רבי אליעזר אומר ליה ולך מזבח ליה ולך מזבח:

גמרא מהו מוצא? ממציא. פי' ממכס אמר רבי תנחומא קלונייא
הוה שמה. בר קפרא אמר וגבהן אחת עשרה אמה. אמר רבי
יוסה מתניי אמרה כן וראשיהן כפופין לצדדי המזבח. רבי
זעירא שלח שאיל לר' דניאל בריה דרב קטינא שמעת מאביך
טעונה ברכה, וניטלת בפני עצמה, ויש לה שיעור. אתא רבי
אייבו בר נגרי בשם רב חונה ואמר טעמא: טעונה ברכי
וניטלת בפני עצמה, ויש לה שיעור לא שמעתי. תמן אמרין רב

ששת ורב נחמן בר יעקב חד אמר ג' בדין עליו וחורנא אפילו
בד אחד.

תני ובעלי מומין. נכנסין בין האולם למזבח ונוטלין ערבה ר"ש בן לקיש בעא
קומי רבי יוחנן בעלי מומין נכנסין בין האולם ולמזבח? א"ל
כשירים היו. פליג ריו"ח

ר' אבהו בשם ר' יוחנן כיני מתניתא אני והוא הושיעה נא.
אני והוא הושיעה נא. א"ר אבהו (תהילים פ) ולכה לישועתה
לנו. לך וודייה. באמת דרש רבי בא סרוגיה (זכריה יב) והושע
ה' אל אהלי יהודה בראשונה. והושע כתיב. דרש ר' זיכיי
(מיכה ד) כי עתה תצאי מקריה ושכנת בשדה. ושכינתי
בשדה. חנניה בר אחי ר' יהושע אומר (שמות כ) אנכי ה'
אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים. הוצאתיך כתיב. רבי
ברכיה רבי ירמיה בשם ר' חיה בר בא דריש לוי בר סיסי
בנהרדעא (שמות כא) ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו
כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר. זו עד שלא נגאלו
אבל משנגאלו איכן דרכה של לבנה להינתן שם היא נתונה.
אמר ר' ברכיה מעשה אין כתיב כאן אלא כמעשה. הוא וכל
ארגלייה tools שלה היא וכל פרקמטי שלה. אמר ר' מיישה
בבבל כתיב (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר ובמצרים כתיב
(שמות כד) כמעשה לבנת הספיר ללמדך שכשם שהאבן קשה
מן הלבנה כך שיעבודה של בבל היה קשה משיעבודה של
מצרים. תני בר קפרא עד שלא נגאלו ישראל ממצרים היתה
רשומה ברקיע משנגאלו עוד לא נראית ברקיע. מה טעמא
וכעצם השמים לטהר. שמייא כד אינון נקיין מן עננין. תני
בשם ר' ליעזר ע"א עברה עם ישראל בים מה טעמא
(שמואל ב ו) מפני עמך אשר פדית לך ממצרים גוים ואלהיו.
אמר לו ר' עקיבה ח"ו אם אומר את כן נמצאת עושה את
הקודש חול. מה ת"ל אשר פדית לך ממצרים. כביכול כאילו
עצמך פדית: אותו היום מקיפין את המזבח שבע פעמים.
א"ר אחא זכר ליריחו:

הלכה ד משנה כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת אלא שהיו מלקטין אותה מערב שבת מניחין אותן בגיגיות של זהב כדי שלא יכמושו רבי יוחנן בן ברוקה אומר חריות של דקל היו מלקטין וחובטין על גבי המזבח ואותו היום היה נקרא יום חיבוט חריות. מיד, התינוקות שומטין את לולביהן ואוכלין אתרוגיהן:

גמרא לא אמר אלא קטן הא גדול לא. אתרוג של גדול איתקצאי לכולא יומא לא כן אמר רב אבינא בשם רב אתרוג שנפסל ביום טוב הראשון מותר לאוכלו! אמר רבי יוסה תמן הוא אינו ראוי לצאת בו אחרים ראויין לצאת בו. ברם הכא כשנפסל לא הוא ולא אחרים יוצאין בו:

הלכה ה משנה ההלל והשמחה שמונה כיצד? מלמד שאדם חייב בכבוד י"ט האחרון של חג כשאר כל ימות החג.

סוכה שבעה כיצד? גמר מלוכל לא יתיר את סוכתו אבל מוריד הוא את הכלים מן המנחה ולמעלה בשביל כבוד י"ט האחרון:

גמרא תני שמונה עשר יום ולילה אחד קורין בהן את ההלל בכל שנה. שמונת ימי החג ושמונת ימי החנוכה וי"ט של עצרת וי"ט הראשון של פסח ולילו. ר' זעירה עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר שלמי חגיגה ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו חובת שמחה ברגל. התיב ר' בא והתני חגיגת ארבעה עשר יוצאין בה משום שמחה אע"ג דשחטו מעיו"ט!, ואין יוצאין בה משום שלמים! אים נדר שלמים א"ר זעירה תיפתר בששחטה ברגל. נתעכב מלשחטו... א"ר בא אם בששחטה ברגל אין זו חגיגת ארבעה עשר!

מאי כדון? א"ר זעירה עד דאנן תמן שמעתנה עולא בר ישמעאל בשם ר' לעזר, כד סלקינן הכא שמעתנ' ר' חייה בשם ר' לעזר: (דברים יג) והיית אך שמח לרבות לילי י"ט

האחרון לשמחה. או יכול אף לילי י"ט הראשון? ת"ל אד. אד.
חלק. ר' חייה בשם ר' לעזר: (דברים יד) ושמחת בחגך
משאת מתחייב בחגיגה, את מתחייב בשמחה.

התיבון והתנינן ההלל והשמחה שמונה. הגע עצמך שחל יום
הראשון להיות בשבת. לשוחטן מערב הרגל אין את יכול
דאמר ר' זעירא עולא בר ישמעאל בשם רבי לעזר שלמי חגיגה
ששחטן מערב הרגל אינו יוצא בהן ידי חובתו ברגל. לשוחטן
ברגל אין את יכול, שכבר למדנו שאין חגיגה דוחה את
השבת. אימתי אמרו ההלל והשמחה שמונה! אמר רבי יוסה
קיימה רב אבודמי נחותה בכהנים ובשעיר.

ר' אבא בר כהנא ר' חייה בר אשי בשם רב: צריך אדם לפסול
סוכתו מבעוד יום. ר"י בן לוי אמר צריך לקדש בתוך ביתו.

להראות שאינו מקיים מצוות סוכה, ושוב יכול לגמור סעודתו בסוכה

ר' יעקב בר אחא בשם שמואל קידש בבית זה, ונמלך לוכל
בבית אחר, מקדש. דבעי קידוש במקום סעודה. רבי אחא רבי חנינא
בשם רב מי שסוכתו ערבה עליו מקדש בלילי יום טוב האחרון
בתוך ביתו ועולה ואוכל בתוך סוכתו. יש קיד' שלא במקום סעודה. א"ר
אבין ולא פליגין מה דאמי' רב בשהיה בדעתו לוכל בבית אחר.
מה דאמר שמואל כשלא היה בדעתו לוכל בבית אחר. אמרה
מנא אתיא דשמואל כר' חייה, ודר' הושעיה כר"י בן לוי. א"ר
אימי זאת אומרת שהן נחלקין בפירוש:

הלכה ו משנה ניסוך המים שבעה כיצד? צלוחית של זהב
מחזקת שלשת לוגין היה ממלא מן השילוח, הגיעו לשער
המים תקעו והריעו ותקעו. עלה בכבש ופנה לשמאלו ושני
ספלים של כסף היו שם. ר' יהודה אומר של סיד היו אלא
שהיו מושחרין מפני היין. ומנוקבין כמין שני חוטמין דקין
אחת מעובה ואחד מידק כדי שיהו כלים בבת אחת. מערבי
של מים ומזרחי של יין. עירה של מים בתוך של יין או של יין
לתוך של מים, יצא. ר' יהודה אומר: מלוג היה מנסך כל

שמונה. ולמנסך אומרים לו, הגבה את ירך! שפעם אחת ניסך על רגליו ורגמוהו כל העם באתרוגיהם:

גמרא א"ר יוסי בן חנינה כדי לעשות פומפי ^{pomp} לדבר. יוסי בן חנינה בשם מנחה יותפייה: דר"ע היא. דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה.

תמן תנינן ר' לעזר אומר אף המנסך מים בחג בחוץ, חייב. א"ר יוחנן כל שיטת ר"א כשיטת רבי עקיבה רבו כמה דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה. כן ר' לעזר או' ניסוך המים דבר תורה. וע"כ חייב עליו בחוץ מה נפק מן ביניהון

אית תניי תני בשם ר"א צריך שיהא מילויין לשם החג אית תניי תני בשם ר' לעזר אינו צריך שיהא מילויין לשם החג. מ"ד צריך שיהא מילויין לשם החג ר' לעזר כר"ע ומ"ד אינו צריך שיהא מילויין לשם החג ר' לעזר כרבנן. לית יכול דא"ר יוחנן כל שיטת ר' לעזר כשיטת ר"ע רבו כמה דר"ע אמר ניסוך המים דבר תורה כן ר' לעזר אמר ניסוך המים דבר תורה. ???

אית תניי תני יש להן שיעור ואית תניי תני אין להן שיעור. מה נפק מן ביניהון? א"ר זעירא והוא שניסך שלשת לוגין בפנים ואח"כ ושלשת לוגין בחוץ מ"ד יש להם שיעור, פטור. דכבר יצא יד"ח וא"ר בפנים ומ"ד אין להן שיעור, חייב

יוסי בר אשיין בשם רשב"ל צריכין הספליי להיות פקוקין בשעת הניסוך. מ"ט (במדבר כח) בקדש הסך נסך שכר לה'. תני ר"א השית היה נקוב עד התהום מה טעמא (ישעיהו ה) ויעזקהו ויסקלהו ויטעהו שרק. ויבן מגדל בתוכו זה ההיכל. ויקב חצב בו זה המזבח. וגם יקב זה השית. רבי שמעון אומר מעשה שמים היו. לפי שהיו מעשה שמים יכול לא יהו נאי' כמעשה ידי אומן תלמוד לומר (שיר השירים ז) חמוקי ירכיך כמו חלאים מעשה ידי אמן. נאים היו יותר ממעשה

ידי אומן. תני אמר רבי לעזר בי ר' צדוק לול קטן היה בין האולם ולמזבח אחת לשבעים שנה היה פרחי כהונה יורדין ומעלין אותו בקדושה שהיה קרוש כעיגולי דבילה ובאין ושורפין אותה בקדושה. כשם שהיה ניסוך בקדושה כך היתה שריפתו בקדושה.

א"ר ראה שהתפיסתך התורה לשון חיבה לשון שיבעה לשון שיכרות. ר' יודה בר לקרה בשם ר' שמואל בר נחמן משחרב בה"מ פסק יין קרוש ופסקה זכוכית לבנה מהו זכוכית לבנה שהיתה מתקפלת.

הוון בעיין מימר המעובה של מים. נקב העב היה למים, כדיי שיכלו המים והיין בב"א! והמידק של יין. דאמר רבי יונה בשם רבי אימי נקב שאינו מוציא מים, מוציא יין. ושאינו מוציא יין מוציא שמן. ושאינו מוציא שמן, מוציא דבש. דבר תימה! ואפילו תימר חילופין, נקב דק למים. דר' יהודה הוא. דר' יהודה אמר: מלוגלא 3! היה מנסך כל ח'. ויין 3 לוג, נמצא המים יכלה מהר

רשב"ל בעא קומי ר' יוחנן הקדימן לזבח מה הן? ניסכן בלילה מה הן? לא ניסך היום מהו שינסך למחר. פעמים א"ל נישמעני מן הדא: דאמר רבי אילא בשם ר' יוסי "ונסכיה" אחד ניסכי מים ואחד ניסכי יין. הדא אמרה הקדימן לזבח כשר. ניסכן בלילה כשר. לא ניסך היום לא ינסך למחר על שם עבר יום עבר קרבנו.

רבנן מרבים במים וממעטים בימים. ר' יהודה ממעט במים ומרבה בימים.

אית דבעי מימר נזכר במשנה "צדוקיי" ב3 מקומות אלו היא דפרה, היא דסוכה, היא דכיפורים. רבי סימון לא אמר כן, אלא או דפרה ודסוכה חד. ודכיפורים חד. או דפרה ודכיפורים חד. ודסוכה חד.

מ"ד ביו"כ לא באו ימים קלים עד שמת תלתיהון עבד. פרה, יו"כ, ורגמוהו בסוכות! מ"ד יצא חוטמו מזנק תולעים וכמין פרסת עגל בתוך מצחו. כמ"ד או דפרה ודסוכה חד, ודכיפורים חד. או דפרה ודכיפורים חד, ודסוכה חד.

ציוחה עליהן העזרה צאו מיכן צאו מיכן בני עלי טימאתן בית אלהינו. בו ביום נפגמה קרן המזבח ונתנו עליו גוש של מלח שלא יהא נראה כפגום. שכל מזבח שאין לו קרן וסובב ויסוד פגום הוא. בעון קומי ר' אבהו והא כתיב (ויקרא טז) וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש עד צאתו. אפילו אותן שכתוב בהן (יחזקאל א) ודמות פניהם פני אדם לא יהיו באהל מועד בבאו לכפר בקדש! אמר לון בשעה שהוא נכנס כדרכו לא כצדוקי!

הלכה ז משנה כמעשהו בחול כך מעשהו בשבת, אלא שהיה ממלא מע"ש חבית של זהב שאינה מקודשת מן השילוח ומניחה בלשכה. נשפכה או נתגלתה היה ממלא מן הכיור, שהמים והיין המגולים פסולין מעל גבי המזבח:

גמרא למה לי שאינה מקודשת? ואפי' מקודשת. לא כן אמר רבי אחא ר' חנינא בשם רבי יסא (שמות מ) וקדשת את המזבח והיה המזבח קדש קדשים. מה המזבח אינו מקדש אלא בדעת, אף הכלים לא יקדשו אלא בדעת. חזקיה אמר שלא יהו אומרין ראינו מים שנתמלאו לקידוש ידים ורגלים נפסלין בלינה. דבית רבי ינאי אומרין שלא יהו אומרין ראינו מי החג נפסלין בלינה. ר' יוחנן אמר מפני מראית העין ולא ידעין אין כהדא דחזקיה אין כהדא דר' ינאי.

ר' פדת בשם ר' הושעיה מי סוטה נפסלין בלינה רבי אחא בשם ר' אבונה כל שאין ממנו למזבח אין הלינה פוסלת בו.

הוון בעיי מימר עבר והביא כשר. תנה רבי יושוע דרומיין קומי רבי יונה שהמים והיין המגולין פסולין מעל גבי המזבח

מאי טעמא (יחזקאל מה) ושה אחד מן הצאן מן המאיתים
ממשקה ישראל. מדבר שהוא מותר לישראל. עד כדון מים.
יין? אמר רבי שובתיי (שופטים ט) המשמח אלהים ואנשים כיון
שפסול לאנשים, פסול גם לדי

מסכת סוכה פרק ה

הלכה א משנה החליל חמשה ושה. זה חליל של בית
השואבה שאינה דוחה לא שבת ולא י"ט. אמרו: כל מי שלא
ראה שמחת בית השואבה לא ראה שמחה מימיו:

גמרא הא של קרבן דוחה! מתני' דר' יוסי בי ר' יודה. דתני:
חליל של קרבן דוחה את השבת דברי ר' יוסי בי ר' יהודה,
וחכ"א אינו דוחה לא את השבת ולא את י"ט. תמן תנינן
בשנים עשר יום בשנה החליל מכה לפני המזבח בשחיטת
הפסח הראשון בשחיטת הפסח השני ובי"ט הראשון של פסח
וביום העצרת ובשמונת ימי החג. ויש שמונה בלא שבת?! ר'
יוסי אמר לה סתם. ר' יוסה בר' בון בשם ר' יוחנן: דר' יוסה
בי ר' יהודה היא.

על דעתהון דאילין רבנן למה אינו דוחה? מ"ט דרבנן? משום שאינו
מחזור. אינו מה"ת. והא כתיב (מלכים א א) והעם מחללים
בחללים? בשמחת שלמה הכתוב מדבר.

רבי יונה בשם רבי בא בר ממל (ישעיהו ל) ושמחת לבב כהולך
בחליל כל זמן שההלל נוהג החליל נוהג.

רבי יוסי בי רבי בון בשם ר' בא בר ממל למה קורין את ההלל
כל שבעת ימי החג? כנגד הלולב שהוא מתחדש כל שבעה.
ולמה מן כל אילין מיליאי חליל. למה בחרו בחליל בחיי ימים שגומרינן? תנינן
שזה לקיצי' וזה לקיצן וזה חביב וזה חביב ותלו חביב
בחביב.

ובעצרת אומר לו הילך מצה הילך חמץ. אית תניי תני הילך חמץ הילך מצה. מ"ד הילך מצה שהוא חביב. מ"ד הילך חמץ שהוא תדיר.

א"ר יהושע בן לוי למה נקרא שמה בית שואבה שמשם שואבים רוח הקודש על שם (ישעיהו יב) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה. דלמא=מעשה רבי לוי ויהודה בר נחמן הוון נסבין תרתין סילעין מיעול מצמתא קהלא??מנהגם לאסוף הצבור ולדרוש לפני דרשת ריו"ח, ונטלו מקופת הקהל 2 סלעים עבור זה קומי רבי יוחנן עאל רבי לוי ודרש: יונה בן אמיתי מאשר היה דכתיב (שופטים א) אשר לא הוריש את יושבי עכו ואת יושבי צידון. וכתוב (מלכים א יז) קום לך צרפתה אשר לצידון. עאל רבי יוחנן ודרש יונה בן אמיתי מזבולן היה דכתיב (יהושוע יט) ויעל הגורל השלישי לבני זבולן למשפחתם וכתוב (שם) ומשם עבר קדמה מזרחה גתה חפר עצה קצין. וכתוב (מלכים ב יד) כדבר ה' אלהי ישראל אשר דבר ביד עבדו יונה בן אמיתי הנביא אשר מגת החפר. בשובתא חורייתא א"ר לוי ליהודה בר נחמן: סב לך אילין תרתין סילעיא ועול מצמתא קהלא קומי ר' יוחנן. עאל ואמר קומיהון יפה לימדנו רבי יוחנן אמו מאשר ואביו מזבולן. (בראשית מט) וירכתו על צידון. ירך שיצא ממנה מצידון היה

כתיב (יונה א) וירד יפו. לא צורכא דילא וירד עכו! שהרי מאשר היה וסמוך לנמל "עכו" א"ר יונה יונה בן אמיתי מעולי רגלים היה ונכנס לשמחת בית השואבה ושרת עליו רוח הקודש וכשברח, היה סמוך ליפו שהוא סמוך לירושלים ללמדך שאין רוח הקדש שורה אלא על לב שמח מ"ט (מלכים ב ג) והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים. א"ר בנימין בר לוי והיה כנגן במנגן אין כתיב כאן אלא והיה כנגן המנגן ותהי עליו רוח אלהים.

תני א"ר יודה כל שלא ראה דיפלי איסטבא של אלכסנדריאה לא ראה כבוד ישראל מימיו. כמין בסילקי גדולה היה ואסטיו לפנים מסטיו היתה פעמים היו בה כפלים כיוצאי

מצרים ושבעים קתידראות של זהב היו שם מקובעות אבנים טובות ומרגליות כנגד שבעים זקנים. וכל אחת ואחת היתה עומדת בעשרים וחמש ריבוא דינרי זהב. ובימה של עץ באמצע וחזן הכנסת עומד עליה. עמד אחד מהן לקראות בתורה היה הממונה מניף בסודרן והן עונין אחריו אמן. על כל ברכה וברכה שהיה מברך היה הממונה מניף בסודרין והן עונין אחריו אמן. אע"פ כן לא היו יושבין מעורבבין אלא יושבין כל אומנות ואומנות בפני עצמה שאם יבוא אכסנאי יהא מודבק בבני אומנותו ומשם היתה פרנסתו יוצאה. ומי החריבה טרוגיינוס הרשע.

תני רשב"י בגי' מקומות הוזהרו ישראל שלא לשוב ארץ מצרים שנאמר (שמות יד) כי אשר ראיתם את מצרים היום לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם. (דברים יז) וה' אמר לכם לא תספון לשוב בדרך הזה עוד. (דברים כח) והשיבך ה' מצרים באניות. ובשלשתן חזרו ובשלשתן נפלו. אחת בימי סנחריב מלך אשור שנא' (ישעיהו לא) הוי הירדים מצרים לעזרה מה כתיב בתריה (שם) ומצרים אדם ולא אל וסוסייהם בשר וגו' ואחת בימי יוחנן בן קרח. (ירמיהו מב) והיתה החרב אשר אתם יראים ממנה שם תשיג אתכם וגו'. בימי טרוגיינוס הרשע נולד לו בן בתשעה באב והיו מתענין. מתה בתו בחנוכה והדליקו נרות ושלחה אשתו ואמרה לו עד שאת מכבש את הברבריים בוא וכבוש את היהודים שמרדו בך! חשב מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה. אתא ואשכחון עסיקין באורייתא בפסוקא (דברים כח) ישא ה' עליך גו מרחק מקצה הארץ וגו'. אמר לון מה הויתון עסיקין? אמרין ליה הכין וכן. אמר לון דוא גברא הוא דחשב מיתי לעשרה יומין ואתא לחמשה והקיפן ליגיונות והרגן. אמר לנשיהן נשמעות אתם לליגיונתי ואין אני הורג אתכם אמרין ליה מה דעבדת בארעייא עביד בעילייתא באותן המונחים בארץ, עשה עים העומדים! ועירב דמן בדמן והלך הדם בים עד קיפריס. באותה השעה

נגדעה קרן ישראל ועוד אינה עתידה לחזור למקומה עד שיבוא בן דוד :

הלכה ב משנה מוצאי י"ט הראשון של חג היו יורדין לעזרת הנשים ומתקנין שם תיקון גדול. ומנורות של זהב היו שם וספלים של זהב בראשיהן. וארבעה סולמות על כל מנורה ומנורה. וד' ילדים מפרחי כהונה ובידיהן כדי שמן של מאה וכ' לוג, והן מטילין על כל ספל וספל :

גמרא א"ר יהושע בן חנניה כל ימים של שמחת בית השואבה לא היו טועמין טעם שינה כל עיקר בתחילה היו הולכין להקריב תמיד של שחר משם היו הולכין להקריב את המוספין ומשם היו הולכין להקריב נדרים ונדבות ומשם היו הולכין לוכל ולשתות ומשם היו הולכין לתלמוד תורה ומשם היו הולכין להקריב תמיד של בין הערבים ומשם היו הולכין לשמחת בית השואבה והא תני שבועה שלא אישן שלשה ימים מלקין אותו וישן מיד! מתנמנמין היו :

ומתקנין שם תיקון גדול. מה תיקון היו עושין שם? שהיו מעמידין האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן כהיא דתנינן תמן וחלקה היתה בראשה והקיפיה כצוצטרא שהנשים רואות מלמעלן והאנשים מלמטן כדי שלא יהו מעורבין. ממי למדו מדבר תורה. (זכריה יב) וספדה הארץ משפחות משפחות לבד תרין אמורין חד אמר זה הספידו של משיח וחורנה אמר זה הספידו של יצר הרע. מאן דאמר זה הספידו של משיח, מה אם בשעה שהן אבילין את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן בשעה שהן שמחים לא כל שכן. מאן דאמר זה הספידו של יצר הרע, מה אם בשעה שאין יצר הרע קיים את אמר האנשים בפני עצמן והנשים בפני עצמן בשעה שיצר הרע קיים לא כל שכן!

ומנורות של זהב היו שם. בר קפרא אמר וגובהן מאה אמה. והא תני כל דתלי מאה אמין בעי בסיס תלתין ותלת. סולמא

מיכא תלתין ותלת וסולמא מיכא תלתין ותלת. $133=33*4$ והתני כל העזרה לא היתה אלא אורך מאה ושמונים ושבע על רוחב מאה ושלושים וחמש. אשכח תני מקומן מעשה ניסים היו.

מה ביד כולהם מאה ועשרים לוג, או ביד כל אחד ואחד מאה ועשרים לוג?

הלכה ג משנה מבלאי מכנסי כהנים ומהמייניהן היו מפקיעין ובהן היו מדליקין לא היתה חצר בירושלים שלא היתה מאירה מאור בית השואבה:

גמרא תני מבלאי מכנסי כ"ג היו מדליקין את הנרות שבפנים ומבלאי מכנסי כהן הדיוט היו מדליקין את הנרות שבחוץ. א"ר שמואל בר רב יצחק כתיב (שמות כז) להעלות נר תמיד שיערו לומר אין לך עושה שלהבת אלא פשתן בלבד. מהו מפקיעין תירגם רבי חגיי קומי רבי יוסה מפשילים. תני לא היה חצר בירושלם שלא היתה מאירה מאור בית השואבה. תני יכולה אשה לבור חיטיה לאור המערכה. ולא היו מועלות?! לאו. דאמר רבי יהושע בן לוי הריח והמראה והקול אין בהן מעילה. ששה קולות היו נשמעים מיריחו. מיריחו היו שומעין קול שער הגדול שנפתח מיריחו היו שומעין קול המגריפה מיריחו היו שומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור מיריחו היו שומעין קול גבי כרוז מיריחו היו שומעין קול החליל מיריחו היו שומעין קול הצילצל ויש אומרים אף קולו של כהן גדול בשעה שהוא מזכיר את השם ביום הכיפורים. מיריחו היו מריחין ריח פיטום הקטורת. א"ר לעזר בן דלגוי עזים היו לבית אבא בהרי אכוור והיו מתעטשות מריח פיטום הקטורת:

הלכה ד משנה החסידים ואנשי מעשה היו מרקדין לפניהן באבוקות ואומר לפניהן דברי תושבחות והלויים בכינורות בנבלים ובמצלתי ובכל כלי שיר בלא מספר על חמש עשרה

מעלות היורדות מעזרת ישראל לעזרת נשים כנגד ט"ו שיר
המעלות שבתהילים שעליהם עומדים הלויים בשיר:

גמרא החסידים ואנשי המעשה יש מהן שהיו אומרים
אשריך ילדותו שלא ביישת את זקנותו אלו אנשי מעשה ויש
מהן אומרים אשריך זקנותו שכיפרה על ילדותו אלו בעלי
תשובה. אלו ואלו היו אומרים אשרי מי שלא חטא ומי
שחטא יימחל לו. הלל הזקן כד הוה חמי לון עבדין בפחז^{כשראה}
שהעם פוחזין ורצה להוכיחם ולייסרם הוה אמר לון דאנן הכא, מאן הכא?
ולקילוסן הוא צריך. והכתיב (דניאל ז) אלף אלפין
ישמשוניה וריבות ריבויין קדמוהי יקומון. כד הוה חמין לון
עבדין בכושר, הוה אמר די לא נן הכא מאן הכא שאף על פי
שיש לפניו כמה קילוסין חביב הוא קילוסן של ישראל יותר
מכל. מה טעמא (שמואל ב כג) ונעים זמירות ישראל (תהילים
כב) יושב תהלות ישראל. בן יהוצדק היה משתבח
בקפיצותיו. אמרו עליו על רבי שמעון בן גמליאל שהיה
מרקד בשמונה אבוקות של זהב ולא היה אחד מהן נוגע
בחברו וכשהיה כורע היה נועץ גודלו בארץ וכורע ומיד היה
נזקף. איזו היא כריעה ואיזו היא בריכה. רבי חייה רבה
הראה כריעה לפני רבי ונפסח ונתרפא לוי בר סיסי הראה
בריכה לפני רבי ונפסח ולא נתרפא.

כתיב (שמואל ב ו) וישב דוד לברך את ביתו ותצא מיכל בת
שאול לקראתו וגו'. מהו אחד הריקים? אמר אבא בר כהנא
הריקים זה ארכיסטיס^{dancer}. אמרה היום נגלה כבוד בית
אבא. אמרו עליו על בית שאול שלא נראה מהם לא עקב ולא
גודל מימיהם הה"ד (שמואל א כד) ויבא אל גדרות הצאן
אשר על הדרך ושם מערה. רבי אבון בשם רבי לעזר גדד
לפנים מגדר היה. (שם) ויבא שאול להסך את רגליו והוה חמי
ליה משולשל ציבחר ומסליק ציבחר. מכסה מעט ומגלה מעט אמר דוד
היאך מינגע בהדין גובה צדיקא. הדא הוא די א"ל (שם) הנה
היום הזה ראו עיניך את אשר נתנך היום בידי במערה ואמר
להרגך ואחוס עליך אין כתיב כאן אלא ותחס עליך. צניעותך

חס עליך. (שמואל ב ז) ויאמר דוד אל מיכל לפני ה' אשר בחר בי מאביך וגו'. ונקלותי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. שאינן אמהות אלא אימהות. ומה נענשה (שם) ולמיכל בת שאול לא היה לה ולד עד יום מותה. והא כתיב (דברי הימים א ג) הששי יתרעם לעגלה אשתו. שגעת כעגלה ומתה בשעת לידה

הלכה ה משנה עמדו שני כהנים בשער העליון היורד מעזרת ישראל לעזרת נשים ושתי חצוצרות בידם, קרא הגבר תקעו והריעו ותקעו. הגיע למעלה עשירית תקעו והריעו ותקעו. הגיעו לעזרה תקעו והריעו ותקעו. היו תוקעין והולכין עד שמגיעין לשער היוצא למזרח. הגיעו לשער היוצא למזרח והפכו פניהן למערב ואמרו: אבותינו היו במקום הזה (יחזקאל ט) אחוריהם אל היכל ה' ופניהם קדמה והמה משתחווים קדמה לשמש, ואנו ליה וליה עינינו. רבי יהודה אומר שונין אותו לומר אנו ליה וליה עינינו:

גמרא תירגם רב קומי דבית ר' שילה "קרא גברא" אכריז כרוזא. אמרין ליה קרא תרנגולא! אמר לון והא תנינן בן גבר. אית לך מימר בר תרנגולא!?

רבי ירמיה בעי עשירית מלמעלן עשירית מלמטן

א"ר חייה בר בא והמה משתחווים אין כתיב כאן אלא והמה משתחוויתם שהיו משתחווים לחמה ומשתחווים להיכל. א"ר אבא בר כהנא (ירמיהו ב) כי שתיים רעות עשה עמי וכי שתיים רעות עשה עמי הא וותרה לאלף! אלא שהיו משתחווים לחמה ומשתחווים להיכל:

הלכה ו משנה אין פוחתין מכ"א תקיעות במקדש ולא מוסיפין על מ"ח. בכל יום היו שם כ"א תקיעה: ג' לפתיחת שערים ט' לתמיד של שחר וט' לתמיד של בין הערבים.

ולמוספין מוסיפין עוד ט' ובע"ש מוסיפין עוד שש ג' להפטיר את העם מן המלאכה ושלש להבדיל בין קודש לחול.

ע"ש שבתוך החג היו שם מ"ח: ג' לפתיחת שערים ג' לשער העליון ג' לשער התחתון ג' למילוי המים ג' ע"ג המזבח ט' לתמיד של שחר וט' לתמיד של בין הערבים ט' למוספין ג' להפטיר את העם מן המלאכה וג' להבדיל בין קדש לחול:

גמרא תני אין פחות מז' ולא יותר על ט"ז ההן תניא עבד תקיעה ותרועה ותקיעה חדא. וההן תניא עבד כל חדא חדא מינהון חדא. כשתמצא לומר: ג' על כל מטה ומטה. ר' יהודא אומר ג' על כל דגל ודגל. דחשיב תשי"ת שלכל שבט ושבט, לאחד.

ותני וג' למעלה עשירית הא חורי! מאן דאית ליה על גבי המזבח לית ליה למעלה עשירית, מאן דאית ליה למעלה עשירית לית ליה על גבי המזבח. אמר רבי זעירה זאת אומרת שלא היו תוקעין אלא לניסוך המים בלבד. אין תימר למילויין, ניתנו שלש לניסוך המים של יום, ושלש למילוי המים של מחר.

אילין אינון והא אית לך חורנין! תשע למוספי שבת, תשע למוספי ראש חדש, ותשע למוספי יום טוב של ראש השנה. דלא כמאן דאמר יתקעו לפני מן המוספין יתקעו. רבנן דקיסרין בשם רבי יעקב בר אחא ואפי' כמאן דאמר יתקעו לפי מניין המוספין יתקעו. תוקעין היו מוסיפין, לא היו מוסיפין תקיעות.

ר' חייה בר בא אמר היא נבל היא כינור נימין יתירות בין זה לזה. אמר רבי חייה בר אבא למה נקרא שמו נבל? שהוא מלבין כמה מיני זמר. ר' חונה בשם רב יוסף על ידי עור שאינו עבוד ועל ידי נימין יתירות היה מלבין כמה מיני זמר רשב"ל אמר עוגב זה ארדבליס. תני רבן שמעון בן גמליאל לא היה ארדבליס בירושלים מפני שהוא סורח את הנעימה.

חליל של מקדש של משה היה ושל קנה היה. נשבר ותיקנוה ולא היה קולו ערב כמות שהיה חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה. צלצל של מקדש של משה היה ושל נחושת היה נשבר ותיקנוהו ולא היה מצלצל כמות שהיה חזרו ונטלוהו וחזר לכמות שהיה. מכתשת של מקדש של משה היה ושל נחושת היה נשברה ותיקנוה ולא היתה מפטמת כמו שהיתה חזרו ונטלוהו וחזרה לכמות שהיתה. אלו שני כלים שנשתברו בבנין הראשון ולא עלתה עליהן ארוכה עליהן הוא אומר (דברי הימים ב ד) נחשת מרוק (מלכים א ז) נחשת ממורק (עזרא ח) וכלי נחשת מזהב טובה שנים חמודות כזהב. תרין אמורין חד אמר חד מינייהון כתריי דדהב. וחורנה אמר תריי מנהון כתריי דדהב.

תני רבן שמעון בן גמליאל אומר שילוח היה מוציא מים כאיסר. אמרו נרחבנו וירבו מימיו הרחיבוהו ונתמעטו מימיו חזרוהו וגדרוהו וחזר לכמות שהיה. מגריפה רב ושמואל חד אמר עשרה נקבים היו בה כל אחד ואחד היה מוציא מאה מיני זמר וחורנה אמר מאה נקבים היו בה כל אחד ואחד היה מוציא עשרה מיני זמר מדברי שניהם היתה מוציאה אלף מיני זמר.

מוספי שבת ומוספי ראש חדש מי קודם? ר' ירמיה סבר מימר מוספי שבת ומוספי ר"ח, מוספי ר"ח קודמין. חייליה דר' ירמיה מן הדא: שירו של שבת ושירו של ראש חדש שירו של ראש חדש קודם א"ר יוסי שנייא דא"ר חיה בשם ר' יוחנן כדי לפרסמו ולהודיע שהוא ראש חדש. ברם הכא מוספי שבת ומוספי ראש חדש מוספי שבת קודמין על שם כל התדיר מחבירו קודם את חבירו. כיצד הוא עושה? שוחט מוספי שבת ואח"כ מוספי ר"ח. ואומר עליהן שירו של ראש חדש

הלכה ז משנה יום טוב הראשון של חג היו שם שלשה עשר פרים ואילים שנים ושעיר אחד. נשתיירו שם ארבע עשר כבשים לשמנה משמרות. ביום הראשון ששה מקריבין שנים

שנים והשאר אחד אחד. בשני חמשה מקריבין שנים שנים
והשאר אחד אחד. בשלישי ארבעה מקריבין שנים שנים
והשאר אחד אחד. ברביעי שלשה מקריבין שנים שנים
והשאר אחד אחד. בחמישי שנים מקריבין שנים והשאר
אחד אחד. בששי אחד מקריב שנים והשאר אחד אחד.
בשביעי כולן שווין. בשמיני חזרו לפייס כרגלים. אמרו מי
שהיה מקריב פרים היום לא היה מקריב פרים למחר, אלא
חוזרין חלילה

גמרא תני כל המשמרות שהיו במקדש היו שונות ומשלשות
בפרים חוץ משתים האחרונות שהיו שונות ולא היו משלשות
בפרים יש סך הכל 70 פרים, $72 = 3 \times 24$, נמצא שתי משמרות האחרונות לא "שילשו" בפרים

ר' לעזר שאל מהו להתחיל מהן ב האחרונות לרגל הבא? אמר רבי
יוסה מתני' אמרה כן: בשמיני חזרו לפייס כרגלים. אלמא אין נותנין
פר למשמר ה'23! לא צורכה דילא כהדא דתני בשם ר' נתן דתני ר'
נתן שמיני לא היה בו פייס. רק המשיכו כחג על דעתיה דר' נתן מהו
להתחיל מהן לרגל הבא?

אמר רבי יוחנן ותני כן שמיני רגל בפני עצמו פייס בפני עצמו
ברכה בפני עצמה קרבן בפני עצמו. רגל- דאמר רבי אבין
בשם דבי אחא כולהם כתוב וביום וכאן כתיב ביום ללמדך
שהוא רגל בפני עצמו. פייס- א"ר יוסה מתני' אמרה כן
בשמיני חזרו לפייס כרגלים. ברכה- אמר אילא, זמן. קרבן-
פר אחד איל אחד:

הלכה ח משנה בשלשה פרקים בשנה שלש רגלים היו כל
המשמרות שוין באימורי הרגלים. ובחילוק לחם הפנים.

בעצרת אומר לו הי לך מצה הי לך חמץ

משמר שזמנו קבוע הוא מקריב תמידין נדרים ונדבות וכל
קרבנות הציבור ומקריב את הכל

י"ט סמוך לשבת בין מלפניה בין מלאחריה היו כל המשמרות
שזין בחילוק לחם הפנים

חל יום אחד להפסיק בינתים, כגון שגמר הרגל ביום ה' משמר שזמנו
קבוע הוא נוטל עשר חלות, ומחלקין ביניהן הנכנס והיוצא והמתעכב כל כהן
שנשאר מרגל נוטל שתיים. ובשאר כל ימות השנה, הנכנס נוטל שש.
רבי יהודה אומר הנכנס נוטל שבע, והיוצא נוטל חמש.
הנכנסין חולקין בצפון והיוצאין בדרום.

בלגה לעולם חולקת בדרום וטבעתה קבועה וחלונה סתומה:

גמרא כתיב (דברים יח) חלק כחלק יאכלו. יכול אף בשאר
כל ימות השנה כן? תלמוד לומר (שם) לבד ממכריו על האבות
חוץ ממה שמכרו אבות לבנים את שבתך ואני שבת.

ובעצרת אומר הילך מצה הילך חמץ. אית תניי תני הילך חמץ
הילך מצה. מאן דאמר הילך מצה שהוא חביב מאן דאמר
הילך חמץ שהוא תדיר. אמר רבי לוי כל המשמרות היו
נתונות בדרום כשחל י"ט סמוך לשבת, חלקו כולם בדרום אמר רבי יוסי מתניי
אמרה כן חל יום אחד להפסיק בינתים וכו' הא לא"ה, כולם חולקין בדרום

רבי יודה בן טיטס בשם ר' אחא קרייא מסייע להן תנייאר' יודא
(שמואל א כא) ועתה מה יש תחת ידך חמשה לחם תנה בידי
או הנמצא. ואחימלך מן המשמר היוצא היה:

הנכנסין חולקין בצפון ויוצאין בדרום. אמר רבי חנניה בריה
דדבי הלל כדי לחלוק כבוד לנכנסין. א"ר יוסי בי רבי בון לא
מטעם זה אלא בגין דתנינן כל הנכנסין להר הבית נכנסין דרך
ימין ומקיפין ויוצאין דרך שמאל.

בלגה לעולם חולקת בדרום מפני מרים בת בלגה שהמירה
דתה והלכה ונישאת לסרדיוט אחד משל מלכות בית יון ובאה
וטפחה על גגו של מזבח אמרה לו לוקיס לוקיס אריה אריה (מזבח דומה
לאריה) אתה החרבתה נכסיהן של ישראל ולא עמדת להן בשעת

דוחקן! וי"א ע"י שהגיע זמנה לעלות ולא עלת, ונכנס ישוב
 ושימש תחתיה בכהונה גדולה לפיכך בלגה לעולם ביוצא.
 וישוב בנכנס. ויעקרו אותה ממקומה? ויתנו אחרת תחתיה לית יכול
 דאמר רבי סימון בשם רבי יהושע בן לוי קשה לפני המקום
 לעקר שלשלת יוחסין ממקומן. ויעשו אותן עשרים ושלש?
 לית יכול דכתיב (דברי הימים א ט) המה יסד דוד ושמואל
 הראה באמונתם. באומנותם אומנות גדולה היתה שם שאין
 משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול חבירו. א"ר אבהו
 חישבתים שאין משמר נוטל ושונה בשדה אחוזה עד שיטול

חבירו : נניח כי יש בכל שנה 49 שבתות בדיוק (חוץ מיו"ט וכו'). נתחיל משנת א': בשנת א' שימש
 בר"ה משמר א. ר"ה שנת ב, שימש משמר ב.... שנת כ"ה שימש משמר א וכו' שנת מ"ט=יובל
 שימש משמר א. ומתחילין עוד הפעם: ר"ה שנת א שימש משמר ב.....ר"ה שנת מ"ט=יובל שימש
 משמר ב.....כ"ן

וטבעתה קבועה. רבי בא בשם רב יהודה טבעות עשו להן
 רחבות מלמעלן וצרות מלמטן.

וחלונה סתומה. שלא העמידו אותה על סכיניהן. כהיא דתנינן
 תמן: הוא היה נקרא בית החולפות ששם היו גונזין את
 הסכינין:

בס"ד גמרתי כ"ו תשרי תשע"א